

GOSPODARSKI LIST

LIST IZHAJA VŠAK MESEC ENKRAT

* *

MAROČNINA:

Za celo leto 12 lir

Za pol leta 6 „

Posamezna številka 1 liro.

LETO I.

ŠT. 4.

APRIL 1922

UPRAVNIŠTVO IN UREDNIŠTVO

V GORICI

CORSO GIUSEPPE VERDI ŠT. 32

* *

Rokopisi se ne vračajo.

Tiskovime v zalogi Goriške zveze:

Blagajniški dnevniki, 100 listov, po L. 40.—	Knjige pristopnic, 400 listov » 30.—
Blagajniški razdelniki, novi vzorec:	» » 200 » » 20.—
1) Prejeniki 200 listov » 70.—	» » 100 » » 15.—
2) Izdatki 200 listov » 70.—	Hranilne knjižice, 1 izvod po » 2.—
Blagajniški razdelniki zadrug » 50.—	Zadružne » 1 » » » 2.—
» » » (posamez-	Izpiski hranilnih vlog 1 izvod po » —.20
ne pole) » —.50	Izpiski posojil 1 izvod po » —.20
Hranilne knjige — posamezne pole . . . » —.70	Zadolžnice, a) proti poroštvu » —.50
Posojilne knjige, 200 listov po » 90.—	b) proti vkujižbi » —.50
Imeniki zadrugnikov » 20.—	Računski zaključki: a) za denarne zadr. » —.30
Knjige deležev » 35.—	b) za blagone » » —.30
Salda konti » 40.—	Potrdila za vzdignjene hranilne vl. » —.08
Nakupno-prodajne knjige » 40.—	Opomini, izvod po » —.10
Blag. skontri » 40.—	Obrestne tablice, vseh vrst, izvod po . . . » —.60
Prejemne knjige mleka » 30.—	
Štrace » 40.—	
Knjige tekočih računov » 15.—	

Izdaja »Zadružna zveza« v Gorici.
Tisk. »Narodne tiskarne« v Gorici.
Urednik Polde Kemperle.

Čevljarska zadruga
v **MIRNU** pri Gorici
izdeluje vsakovrstno obuvalo
poznano pod imenom

ADRIA čevlji

Edino domače zadržno podjetje te stroke, ki si je pridobilo vsestransko priznanje. Izdeluje čevlje, ki v ličnosti in trpežnosti prekošajo vse druge te-vrstne izdelke.

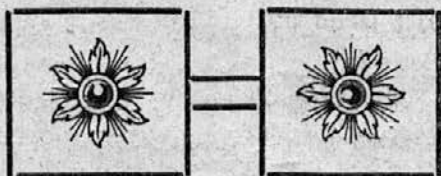
LASTNE PRODAJALNE: v Gorici, Corso Verdi 32, v Trstu, ulica Rettori 1, v Celju, Narodni dom. — Razpošilja tudi naravnost iz tovarne v Mirnu na debelo in na drobno.

Naznanja, da je
njena gostilna v
Zadružnem domu
odprta. :: ::

KMETIJSKO DRUŠTVO,
V. Z. Z O. Z.
Št. PETER pri Gorici

Toči samo pristna
domača vina. ::
Prodaja tudi na
debelo. :: ::

Konsorcij stavbnih zadrug v Gorici

priporoča vojnim oškodovancem, naj izročajo
obnovitvena dela le Stavbnim Zadruham, ki
so včlanjene v Goriški zvezi in v na-
šem konsorciju. :: :: :: :: :: :: ::

KMETIJSKA ZADRUGA

prej
Kmetijska in vrtnarska gospodarska zadruga
reg. zad. z om. por.

V TRSTU, ULICA RAFFINERIA št. 7

Telefon : 36-75

Podružnice : Avber, Boljunc, Branica, Brsec, Črnikal, Dolina, Dutovlje, Gropada-Padriče, Kazlje, Klanec-Ocizla, Koper, Loka, Lovran, Materija, Moščenice, Opčine, Osp, Plavje, Poljanec-Veprinac, Prestranek, Sv. Peter, Salež, Škofije, Štanjel, Štjak, Šempolaj, Vrabče, Lonjer, Sv. Mar. Magd. sp., Sv. Anton, Dekani.

Uradni prostori, glavno skladišče, semenski odsek in mlekarna v ulici Raffineria št. 7. Skladišče v ulici Raffineria št. 8. Zadružna gostilna in zaloga vina v ulici Raffineria št. 3.

Razprodaja svojim članom raznovrstne kmetijske potrebščine, kakor stroje, orodje, umetna gnojila, žveplo, modro galico, seno itd. Otvarja konsumna razprodajališča. Ima poseben semenski oddelek z zajamčenimi prvovrstnimi semeni, trtnimi in sadnimi sadikami. Cene so konkurenčne. Vnovčuje pridelke svojih članov. Posreduje pri nabavi in prodaji med zadrugami na deželi. Zadruga je v trgovskih stikih s prvimi viri kmetijskih potrebščin v kraljevini in inozemstvu.

**K zadrugi morejo pristopiti kmetovalci in zadruga. Vstopnina za posameznika 1 L., delež 20 L.
Jamstvo osemkratno.**

Kmetje ne izkoriščajte in ne pustite se izkoriščati !

GOSPODARSKI LIST

· LIST IZHAJA VSAK MESEC ENKRAT ·

* *

MAROČNINA:

Za celo leto 12 lir

Za pol leta 6 „

· · Posamezna številka 1 liro. · ·

LETO I.

ŠT. 4.

APRIL 1922

UPRAVNIŠTVO IN UREDNIŠTVO

· V GORICI ·

CORSO GIUSEPPE VERDI ŠT. 32

* *

· · Rokopisi se ne vračajo. · ·

Gospodarska anketa.

Današnja in prihodnja številka »Gospodarskega lista« hočemo posvetiti v prvi vrsti naznanjeni »gospodarski enketi«. Kakor smo že zadnjič javili v listnici uredništva, je vzbudila naša misel o »gospodarski enketi« občo pozornost. Dobili smo od najodličnejših naših gospodarskih strokovnjakov prispevke in je brezdvomno, da bomo zbrali za nameravano ustmeno »enketo« zanimivo in bogato gradivo. Težak gospodarski položaj, pod katerim že trpimo, ter še težje gospodarske prilike, ki nam groze, so takorekoč prisilile najboljše naše može, da so začeli preiščevati o odpomoči. Uredništvo se čuti dolžno, da se na tem mestu zahvali najiskrenejše vsem, ki so poslali svoje prispevke za »enketo«, ker vidi njihovo resno voljo pomagati naši izmučeni deželi iz gospodarske mizerije. Obenem prosimo pa tudi vse sotrudnike, katerih mnenja smo prihranili za prihodnjo številko, da nam oprostite, ker niso prišli že tokrat na vrsto. Ker so se nekateri gospodje v svojih izvajanih dotaknili samo enega vprašanja, drugi so se pa raztegnili na več stavljenih vprašanj, smo se odločili, da v tej številki priobčimo one odgovore, ki se tičejo več ali manj samo ene zadeve. Prihodnjič bomo priobčili pa ostale odgovore in sicer razdeljene na posamezna tozadevna vprašanja. Zato smo že tudi predležečo številko uredili deloma na podlagi naših vprašanj, ki smo jih svoječasno priobčili v »Goriški Straži« in »Eдинosti«. Upamo, da smo s tem stvari najbolj vstregli, zato prosimo, da naj imajo cenjeni naročniki z nami blagohotno obzirnost. Mogoče se bo zdel »Gospodarski list« radi te prisiljene novotarije enemu ali drugemu premalo raznovrsten, toda namen naš je najboljši in »gospodarska anketa« se nam zdi tolike važnosti, da se ne smemo plašiti tudi malih žrtev.

Ker smo slišali od raznih strani željo, da naj bi se »Gospodarski list« čim več bavil z našim kmetijstvom, zato smo tudi v »enketo« sprejeli več razprav, ki se tičejo v prvi vrsti povzdige našega kmetijstva: živinoreje in vinogradništva.

Nekatera naših vprašanj, ki smo jih stavili za »enketo«, so že samaposebí izključevala možnost

pozit. predlogov. Priklopili smo jih v »enketo«, ker smo želeli imeti o važnih gospod. zadevah vsaj točna in strok. poročila o trenutnem stanju zadeve. Zato smo n. pr. prevzeli v »enketo« poročilo o najnovejših pojavih v vojnoodškodninskem vprašanju in glede izvoza zgodnjih pridelkov. Ker smatramo, da je tudi točna slika našega gospodarskega položaja za delo na narodno-gospodarskem polju neobhodno potrebna, menimo, da se s tem nismo prehudo pregrešili nad našo »enketo«.

Konečno se obračamo še enkrat do vseh, ki jim je gospodarski položaj naše dežele pri srcu in imajo v eni ali drugi zadevi kakšne nasvete, toda se dosedaj še niso odzvali vabilu na »enketo«, da nam svoj prispevek čimprej določijo.

Vremena so temna in samo če bomo vsi, vsak po svoji moči in zmožnosti, stali na braniku, vtegnemo preprečiti najtežjo nesrečo.

Sicer si ne gradimo nikakih zlatih gradov, ki bi naj jih prinesla »enketa«, vendar smo uverjeni, da bodo možje-strokovnjaki, ki so nam dali svoje znanje na razpolago, izprožili marsikatero zdravo in jedrnato misel, ki bo celokupnosti v korist. Če pogledate v današnji številki vrsto razprav, ki se tičejo »enkete« morate priznati, da so se lotili težkega dela poklicani strokovnjaki. Gg. inšpektor Klavžar, Ušaj in ing. Podgornik od deželnega kmetijskega urada, ing. agr. Rustja iz Trsta, dež. uradnik Fr. Gorkič, dr. Bobič so vsi v svojih strokah priznani delavci. In tudi sotrudniki, ki so nam že poslali svoje prispevke za prihodnjo številko, so izmed najodličnejših naših mož. Če odkrijemo nekoliko zastor uredniške tajnosti, vam lahko izdamo, da imamo že prispevke od gg. poslanca Ščeka, ravnatelja A. Vuka, župana Rejca iz Šebrelj, župana Muha in J. Kocjana iz Lokev na Krasu, mgrs. dr. J. Ličana, dr. Besednjaka, D. Doktoriča, dr. Bitežnika, Iv. Valenčiča iz Trnovega, M. Brajde, župnika J. Grašiča iz Berama pri Pazinu in drugih. Z gotovostjo tedaj lahko trdimo, da nekaj sadov nam bo »enketa« gotovo prinesla.

Uredništvo.

Živinoreja.

Naša živinoreja

Važnost živinoreje tiči v tem, da dobivamo od nje gotove predmete, ki jih moremo zelo dobro vporabiti v domačem gospodarstvu ali pa jih prodamo na trgu in dobimo tako sredstva za druge potrebščine. Na trgu se proda mleko, meso, volna, koža, v domačem gospodarstvu se rabi mleko, meso, maščobni gnoj; poleg tega je velike važnosti za vsako gospodarstvo tudi vprežno delo.

Mnogo je držav in pokrajin, kjer igra živinoreja najvažnejšo vlogo v narodnem gospodarstvu. Omeniti moremo predvsem Švico, Dansko, Holandsko itd. kjer je ravno živinoreja vir blagostanja. Taki kraji so tudi v naši ožji domovini in predpogoj obstoja precejšnjih delov našega življa, posebno v Gorah, je ravno živinoreja. Na splošno pa lahko rečemo, da je živinoreja v Julijski Krajini najvažnejša panoga kmetijstva.

Veliko večino našega ljudstva tvori kmetijski stan. Kaj je kmetijstvo brez živinoreje, kaj je poljedelstvo brez gnoja? Vsak kmet ve, da ni mogoče ničesar voziti iz njive, ako se nič ne pelje nanjo. To je predvsem važno ravno pri nas, kjer niso kmetje še navajeni vporabljaliti toliko umetnih gnojil kot drugod. Tudi ne smemo pozabiti, da ni mogoče zahtevati od zemlje raznih pridelkov, ako se ni dal zemlji gnoj, ki je posebno važen tam, kjer ni v zemlji dovolj puhlice (humus). Poleg tega se mora upoštevati tudi dejstvo, da je v vsakem kmetiskem gospodarstvu na razpolago mnogo različnih predmetov, ki se dajo pri živinoreji zelo dobro vporabiti in bi bili drugače v nadlego.

To so splošne oznake važnosti živinoreje. Vpoštevajoč razmere, v katerih se nahaja naš narod na tem ozemlju, se mora vsakdo prepričati, da je neobhodno potrebno dvigniti živinorejo, ker tvori ista povsod precejšen del dohodkov našega ljudstva.

Rustja.

Izboljšanje in povzdiga govedoreje.

Med vsemi domačimi živalimi je goveja živina najvažnejša in na prvem mestu. V izboljšanje in pospeševanje govedoreje predpisuje deželni zakon, da v ta namen določene dopuščevalne komisije pregledajo in dopustijo vzrejene bika one pasme, ki je določena za dotično govedorejsko ozemlje ali okoliš; dalje, da se nabavijo potrebni plemenski bikki čiste pasme v naprednih živinorejskih krajih za bikorejske postaje za »osveževanje krvi«, da se prirejajo razstave goveje živine i. t. d. Vse pa kar predpisuje

deželni zakon za izboljšanje govedoreje, bi dobilo svojo polno veljavo le potem, ako bi občine oziroma vsi govedorejci tudi vpoštevati in se ravnali po predpisih zakona. Ker je bil zakon uveden zgolj v izboljšanje govedoreje in ne morda iz kakšnega drugega namena, je potrebno, da tukaj sodelujejo vsi ali vsaj velika večina govedorejcev naše dežele.

To sodelovanje pa bo le potem uspešno, ako se govedorejci združijo v živinorejske oziroma govedorejske zadruge, ki bi naj skrbele pred vsem, da bi se po načelih umne govedoreje odbiralo in držalo za plemensko rejo le pravilno vzrejene, zdrave, lepo zraščene čistopasemske bika in krave, ki naj izvirajo od najbolj mlečnih krav, poleg tega je pa pri odbiranju plemenskih živali vpoštevati tudi njih sposobnost za pitanje in delo. Da pa bomo natančno vedeli, tudi za več rodov nazaj, kakšnih prednikov ali pokoljenja je žival, ki jo hočemo izpodrediti za plemo, bo morala voditi vsaka živinorejska zadruga rodovnik, v katerega se bo vpisovalo najlepše in pred vsem za mleko najboljše krave. Da pa se spozna, katere krave so najboljše mlekarice, bi morali vsi zadružniki redno vršiti 1. in 16. dne vsakega meseca poskusno molžo posameznih krav. Seveda bi imela vsaka govedorejska zadruga tudi razne naloge, kakor nakup in uredbo skupnega pašnika i. t. d. Glavni cilj in smoter govedorejskih zadrug pa naj bi bil: doseči čimbolj mlečno govejo pasmo, obenem sposobno tudi za pitanje in delo.

To pa se da najlažje in najhitreje doseči potom govedorejskih zadrug in z istočasnim vpoštevanjem in izpolnjevanjem vseh temeljnih načel umne govedoreje.

Vse zadruge vsakega govedorejskega ozemlja z eno in isto pasmo naj bi se združile v zvezo govedorejskih zadrug, ki naj bi pospeševala in podpirala skupne koristi svojih članic za izboljšanje in povzdigo govedoreje.

Po tej poti bi se po mojem mnenju najprej prišlo do izboljšanja in povzdige domače govedoreje, ki bi bila obenem tudi dobičkonosna.

Od govedoreje imamo dva glavna dohodka: mleko in direktno prodajo živali. Prvi dohodek, ki ga nam donaša pri nas govedoreja je mleko in mlečni izdelki. Vsled tega se mora vsopredno z govedorejo izboljšati in povzdigniti tudi mlekarstvo oziroma mlekarska obrt. Kraji ob železnici bi morali primerno urediti zadružne nabiralnice za izvažanje mleka v večja mesta (Trst i. t. d.), kjer bi morali imeti lastne prodajalnice za prodajo in oddajo mleka. Po onih krajih, posebno v Gorah, kjer ni mogo-

če naravnost oddajati mleka, bi se moralo izboljšati podelovanje mleka v maslo in sir. Posebno izdelovanje sira je danes po naših sirarnah zelo pomanjkljivo, kar izvira večinoma od slabo pripravljenega domačega sirišča, mnogokrat od nepravilnega krmljenja in ravnanja z mlekom, dalje od neprimernih in pomanjkljivih prostorov ter velikokrat tudi od premajhne oblike sedanjih sirov. Sir bi moral imeti vsaj velikost in tudi tip grojerskega sira. To je sir iz celega mleka. Vsak hleb tovrstnega sira je težak okrog 30—40 kg. Dalje bi morale uvesti vse zadruge v svoje sirarne kotle švicarskega tipa z zaprto kurjavo (najboljši bi bili vzdani kotli s premakljivo kurjavo na vozičkih). Za sirjenje bi bilo rabiti le dobro in pravilno izdelano sirišče. Solenje sira bi moralo biti zadostno in prav izvršeno. Sedanje sirarne nimajo pravih kipelnih kleti, ki morajo biti dovolj tople (15°—18° C) in primerno vlažne (70% vlage.) Zato bi morale biti kipelne kleti vsaj deloma, ako že ne popolnoma, vzdane v zemljo. Nikakor ni klet pripravna v suhem zračnem prostoru ne za mlad in še manj za že deloma zrel in razvit sir. Razume se, da spada v sirarno le več in dobro izurjen sirar, ki ne zna samo siriti mleka, temveč tudi primerno negovati in oskrbovati sir, dokler ne dozori in postane goden za trg. To pa more tudi več in praktičen sirar le potem doseči, ako ima na razpolago primerno orodje in primerno urejene prostore.

Ako izboljšamo izdelovanje tolstega sira, potem bi se nam ne bilo treba bati, da ne bo za sir dovolj dobrih odjemalcev, ki bodo radi plačali za pravilno izdelan in oskrbovan sir vedno tudi primerne tržne cene.

V olajšanje in v lažje oddajanje sira je priporočati, da se združijo vse zadružne sirarne in si uredijo skupno skladišče in prodajalno sira najbolj v kraju ob železnici. Za Tolminsko bi bil v to najbolj primeren kraj — Sv. Lucija.

Drugi dohodek, ki ga nam daje goveja živina je direktna prodaja živali samih. V bolj razpečevanje ne samo goveje, temveč tudi druge živine naj bi se ustanovila deželna ali pa zadružna vnovčevalnica za živino.

Ing. Podgornik.

Kmetovalci! izvršujte zakon o pospeševanju govedoreje.

Živinoreja je steber kmetijstva, katerega si ne moremo misliti brez živine, kajti brez nje bi ne mogli opravljati najvažnejših, najpotrebnejših kmetijskih del, bi ne imeli primernega in zadostnega gnoja za svoja zemljišča, bi pogrešali prepotrebno mleko za prehranjenje svojih družin in bi nam odpadel marsikak dohodek, ki ga dobivamo za mleko ali za maslo in za teleta. Naravno in samo po sebi razumljivo je pa, da čim boljša je živina, tem večjo korist

imamo od nje. Zato je nespametno in v našo škodo, če redimo slabo živino, če redimo krave, ki dajejo malo mleka, ali če redimo vole, ki se slabo sponašajo, ko jih vpregamo v plug ali v drugo težko delo, če izpodrejam teleta, od katerih si ne moremo obetati, kadar odrastejo, zadostne mlečnosti, oziroma zadostne čilosti in moči za delo. Žalibog sem se prepričal, da je naša govedoreja v nekaterih krajih — tudi v takih, kateri niso bili vsled vojne skoraj nič prizadeti — hudo zanemarjena, kar je v občutljivo škodo našemu kmetijstvu.

Rekli smo, da je živinoreja steber kmetijstva in sicer glavni steber; če je pa steber slab, šibek, ne drži poslopja, ki sloni na njem, zato mora biti prva naša skrb, da utrdimo ta steber. In to je ravno namen zakona o pospeševanju govedoreje. Ta zakon se ni do sedaj še prikupil vsem našim občinam in tudi kmečkemu ljudstvu ne, ker nalaga občinam nadležne dolžnosti, katerih ni bilo prej vajeno. In vendar je ta zakon obrodil že bogat in obilen sad v onih krajih, kjer so ga vestno izpolnjevali. Sicer je tudi v tih krajih vzbudil spočetka več ali manj odpora, a njegove blagotvorne posledice so polagoma odprle ljudem oči in zdaj vidijo, da je včasih vendar le dobro, da se kmeta z zakonskimi naredbami prisili, da opusti stare škodljive razvade in da se loti naprednega kmetovanja, da ga takorekoč sila prižene do spoznanja tega, kar mu je v korist.

Glavna zapoved zakona je ta, da se smejo krave, oziroma junice spuščati samo k takim bikom, kateri so od posebne komisije potrjeni za plemenitev. Kdor rabi nepotrjenega ali, kakor pravimo, melicenciranega bika za plemenitev krav, zapade kazni. S to zapovedjo je kmetovalec nekoliko omejen v svobodnem razpolaganju s svojim blagom, ker ne more krave goniti po svoji volji k biku, ampak je prisiljen poslužiti se potrjenega bika, naj bo že ta občinska ali zasebna lastnina.

S tem se pa ne godi kmetu nobena krivica ali škoda, nasprotno, to je njemu v korist; kajti od dobrega, zdravega bika sme pričakovati lepih, zdravih telet, seveda če je tudi krava lepa in zdrava. Zato mora kmet najprej skrbeti, da pride do prave krave, ki bo sposobna za pleme. Le od take krave, ki nima telesnih napak in je dobra mlekarica, ni izbirčna in je trdnega zdravja, naj vzgaja teleta za rejo. Pripuščja pa naj jo pri najboljšem juncu, ki si ga dobi v okolici in naj ne gleda pri tem, ali potrosi kaj več ali manj za junčevino, to je za pristojbino, ki se plačuje od vsakega skoka. Kdor varči ali stiska pri tem, stiska v svojo škodo; pri skoku si prihrani morda par lir, pri teletu pa izgubi, če treba, več desetakov.

Tako gospodarstvo je skrajno nespametno. Zapomniti si moramo dobro, da podeduje tele polovi-

co lastnosti po očetu, polovico pa po materi. Če je krava lepe rašče, zdrava, dobra molznica in če je na drugi strani bik lepo raščen, zdrav in prihaja od dobre mlečne pasme, se smemo zanašati, da bo imel tudi zarod vse te dobre lastnosti.

Zato določa izvršilni ukaz tega zakona, da morajo biti biki, ki se uporabljajo za plemenitev, ne samo zdravi, ampak da sploh ne smejo imeti telesnih napak, ker se le-te in vse slabe lastnosti lahko prenesejo na zarod ter so v očitno škodo živinorejcu in živinoreji sploh.

Kakor bika, tako je treba odbirati tudi krave za pleme in sicer se odberejo najboljše molznice in le od takih naj se vzgajajo teleta za rejo. Če ni velike sile, ne prodati dobrih krav drugim, dokler nam dajejo primerno množino mleka in nam roče zdrava, krepka teleta. Najlepša teleta naj se pa ohranijo doma za rejo in samo, kar ni za rabo, naj se odda drugim.

Zakon o pospeševanju govedoreje obsega še druge določbe, katere so vse resno preiščene in stremijo vse po enem in istem cilju, to je, po vsestranski povzdigi domače govedoreje. Seveda nalaga ta zakon tudi nekatera bremena, nekatere naloge in obveznosti občinam in posameznim kmetovalcem.

Toda korist, ki jo povzroči vestno izpolnjevanje tega zakona, je neprimerno večja od vseh malih bremen in obveznosti. Zato vidimo, da je tak zakon že v vseh naprednih živinorejskih deželah takorekoč prešel v kri in meso ljudstva, ki se mu povsod brezpogojno pokori, ker se je po dosedanjih poskušnih prepričalo, da je le po navodilih in določenih tega zakona mogoče dospeti do zaželenega cilja, to je: povzdigniti domačo živinorejo do višje in najvišje stopinje.

Zato priporočamo prav toplo posebno onim živinorejcem, ki imajo veljavno besedo v občinskem zastopstvu, naj skrbijo za to, da bode vsaka občina vedno oskrbljena s primernim številom sposobnih potrjenih bikov, ter da se bodo ti biki pravilno oskrbovali in po navodilih zakona uporabljali za plemenitev.

Vsak gospodar pa naj še posebej skrbi za to, da bode odbiral prave krave za rejo, jih pravilno krmil in skrbno snažil in se sploh ravnal po pravilih razumne živinoreje.

S takim ravnanjem si utrdimo glavni steber, na katerem stoné naše kmetije — domačo živinorejo.

K.

Naše zadružništvo.

Ustanovljenje zadrug.

V okvirju »Gospodarske enquete« je postavljeno 5 različnih vprašanj o zadružništvu. Med drugimi je eno: kako bi se zboljšal in pospešil razvoj zadružništva.

Razvoj zadružništva je na srcu vsakemu človeku, ki želi, da se delovno ljudstvo gospodarsko osamosvoji in postavi na lastne noge. Sovražnikov zadružne misli je več nego prijateljev in ti so: predvsem oni, ki iščejo svoje osebne koristi in gledajo le na svoj žep in lastno udobnost brez ozira na svojega bližnjega. Te imenujemo gospodarske liberalce. Drugi sovražniki so oni večni črnogledi, ki ne vidijo svetle točke nikjer, ki so sposobni za različne uničujoče kritike, ne pa za resnično delo. Tretji sovražniki so oni, katerim je cilj popolna anarhija, zato pripovedujejo ljudstvu kaj in kako je potrebno razrušiti, ne da bi pokazali zjamčeno uresničljivi načrt za zgradbo boljše bodočnosti. Zadnji in največji sovražnik pa je pomanjkanje medsebojnega zaupanja, resnične krščanske ljubezni do bližnjega in pomanjkanje požrtvovalnosti.

Zadružništvo potrebuje požrtvovalnih ljudi, ljudi, ki ne bodo gledali samo na svojo osebno korist

in lastno udobnost, temveč bodo iskali svoje veselje in svojo zadovoljnost v sreči bližnjega. Ljudi nam manjka, ki bodo šli radi med narod in ga podučevali in vedrili ter pri tem ne bodo imeli različnih zahrbtnih namenov. Redki so danes taki ljudje. Težko je upati, da jih kmalu dobimo, a z gotovostjo moremo gledati v bodočnost in pričakovati, da bo današnje socialno stremljenje rodilo ljudi, ki bodo izšli iz delovnega ljudstva in tudi zanj živeli.

Zadruga imajo namen ojačiti gospodarsko slabše sloje z združitvijo majhnih kapitalov, dvigniti in zboljšati proizvodnjo ter onemogočiti vmesno trgovino, ki na eni strani izstradava proizvajalca, na drugi pa odira odjemalca. To bi bil bližnji cilj zadružništva, a je tako oddaljen, da ga ne bo mogoče popolnoma doseči v desetletjih, mogoče bo prešlo stoletje in tudi več. Pred očmi moramo vendar imeti tudi končni cilj zadružništva, ki je: zavladati celotni produkciji in urediti konsum.

Pri ustanavljanju novih organizacij se na splošno premalo upošteva težkoče, s katerimi se mora računati. Zadružni agitatorji obljubljajo izvrstno blago po najnižjih cenah, obljube, ki se zato delajo, da se potem ne držijo. Ljudem je potrebno povedati, da imajo danes zadruga predvsem nalogo, da so po de-

želi nekaki izravnatelj cen, da onemogočujejo trgovcem zahtevati poljubne cene.

Pri določanju odbornikov za novoustanovljene zadruga naj se strogo pazi na to, da se ne da v odbor trgovcev in bogatašev, ker so prej ali slej gotovo smrt zadruga. Iskati belih vrah med bogataši je delo, ki se ne izplača.

Pred otvoritvijo nove zadruga se mora proučiti vedno njene gospodarske predpogoje. Pri vseh blagovnih zadrugah opažamo danes dejstvo, da žele člani blago na kredit, kar je absolutno nemogoče, ker to manjša razpoložljiva sredstva in se s tem zadruga ubije. Tu morajo pomagati naše hranilnice in posojilnice. Izkustvo nas uči, da uspevajo blagovne zadruga tam najbolje, kjer slone na domači denarni zadrugi, s katero pa ne smejo imeti enega in istega vodstva. V nasprotnem slučaju se pripeti, da propade ena in druga organizacija.

Gotovo je, da so danes zadruga potrebne, ker je gospodarska organizacija predpogoj gospodarskega obstoja našega ljudstva. Vsled tega je potrebno širiti zadrugno misel in organizacijo, a širiti jo je potrebno pazljivo brez prenačlenjenja. Predvsem se ne sme ljudem obljubljeni nebes na zemlji, temveč trudapolno delo, ki je večkrat in skoro vedno poplačano z nehvaležnostjo.

V splošnem si pa moramo zapomniti dvoje in sicer prvič: predpogoj zadrugnemu delu je prejšnje izobraževalno delo, ki mora iti tudi potem roko v roko z zadrugnim, drugič: blagovne, posebno samostojne zadruga naj se ustanavljajo tam, kjer so tla pripravljena potom delovanja hranilnic in posojilnic.

Jože Pušpov.

Važnost konsumnih zadrug in njih centralizacije.

Po vojni je pričelo pri nas živahnejše zanimanje za ustanovitev konsumnih zadrug, ki imajo pri nas iz narodno - gospodarskih ozirov važnejši pomen kot drugod in tvorijo najvažnejšo stopinjo naše gospodarske osamosvojitve.

Konsumna zadruga je združenje konsumentov z namenom, da se nakup raznovrstnih potrebščin vrši če le mogoče direktno pri producentu, da se tako izključi celo verigo mnogokrat nepotrebnih prekupčevalcev in da konsumna zadruga prodaja zato te potrebščine svojim članom po cenah, ki izključujejo nemoralni dobiček. S tem nočemo trditi, da je konsumna zadruga primorana prodajati brez vsakega dobička. Nasprotno! Ako se hoče zadruga gospodarsko utrditi, mora nato paziti, da si uredi svoj rezervni fond, ki naj krije vse eventualne zgube, katere so v trgovini mogoče. Rezervni fond in vse

premoženje zadruga je premoženje vseh članov. O dobičku v prejšnjem pomenu besede, ki se je stekal v žepe gotovih posameznikov, ni več govora.

Da obrazložimo važnost konsumne zadruga, ogledimo si predvsem ustroj trgovine. Mali vaški trgovec kupuje potrebščine za svojo trgovino pri trgovcu v trgu ali v mestu, mestni trgovec kupi pri večjem ali v gotovi stroki špecializiranim trgovcu v večjem mestu in šele ta kupuje pri veletrgovcu, ki prejema blago direktno od producenta. Predno pride blago iz rok producenta v roke konsumenta gre skozi tri, štiri ali še več rok, ki so večidel nepotrebne in le podražajo blago na mnogokrat neverjeten način. Konsumna zadruga mora predvsem nato paziti, da obide vse nepotrebne prekupčevalce in kupuje svoje potrebščine če že ne direktno pri producentu, pa vsaj pri veletrgovcu. Da se to zgodi, mora zadruga uživati predvsem gospodarski ugled, ki jamči za točno izpolnitev vseh obveznosti. Nadalje mora zadruga imeti dobrega poslovodjo; ravno pri tem vprašanju pa so težave največje, vsaj za sedaj, dokler ne pridobimo z ustanovitvijo gospodarskih tečajev itd. v ta namen izučenegega osebja. Ustanoviti konsumno zadruga ni težko, težje pa je njeno delovanje in najtežji njen procvit.

Najnujnejša potreba je centralizacija vseh naših konsumov v enega mogočnega, ki razpolaga z izborno izšolanim osebjem, močnim kapitalom, prevoznimi sredstvi, kontrolo itd. Le tedaj bi tak velik gospodarski ustroj zajamčil prospevanje vseh naših konsumov, Zajamčil bi nam tudi gospodarsko neodvisnost in vse premoge tuje pijavke naše krvi bi odpadle z našega telesa.

Naloga take naše organizacije bi bila: nakupovanje vseh potrebščin direktno pri producentu, a na drugi strani organizacija prodaje naših pridelkov. Ugodnosti, ki bi jih nudila centralizacija, bi bile: vsled ugleda, ki bi ga uživala, bi bil mogoč nakup vsega blaga direktno pri najboljšem viru. Kolikokrat si v tem pogledu poedini podeželni konsum ne more in ne zna pomagati! Cena blaga, ki bi ga nakupoval osrednji konsum, bi bila vsled velikih množin nakupa mnogo ugodnejša; nihče bi ne zamudil prilike, da stopi v zvezo s tako mogočno gospodarsko organizacijo in vsak bi na to pazil, da ji nudi blago najboljše kakovosti in jo zadovolji v vseh njenih željah. Osrednje vodstvo bi razpolagalo z dobro urejeno blagovno štatistiko, kar je v gospodarskem pogledu in za poznavalca razmer velikega pomena.

Kar se tiče centralizacije prodaje naših pridelkov, bi bile ugodnosti sledeče: vsaka podeželna konsumna zadruga bi javila osrednjemu vodstvu, da ima na prodaj gotove količine na pr. sira, vina itd. z navedbo kakovosti blaga in prodajnih pogo-

jev. Osrednje vodstvo, ki je informirano o tržnih cenah, ki razpolaga z izbornimi trgovskimi zvezami itd. bo priskrbelo prodajo dotičnih pridelkov na mnogo ugodnejši način kot morda kak posameznik,

ki si mnogokrat ne zna pomagati. Takih slučajev imamo dovolj, posebno v zadnjih časih.

Iz vsega sledi, kakle važnosti so goriimenovane gospodarske organizacije za nas.

Poljski pridelki.

O vprašanju naše vinske kupčije.

V naši deželi vinska trgovina spi. Vzroki so:

- 1) konkurenca vin iz starih pokrajin Italije,
- 2) nemogoči izvoz,
- 3) zmanjšanje konzuma radi obče brezposelnosti,
- 4) neovirano petijotiziranje in celo fabriciranje vin,
- 5) pomanjkanje tržne organizacije,
- 6) visoka vinska cena,
- 7) slabo kletarstvo in zelo različna kakovost.

O prvi točki:

Italija je za Francijo prva vinska država na svetu, za njo sledi Španija. Francija pridelja okoli 50, Italija okoli 35 in Španija okoli 20 milijonov hl. vina letno. Od teh držav Francija največ vina konzumira. Ona izvozi le okoli 1½ mil. hl, a uvozi pa okoli 8 milijonov hl. vina. Ta uvoz je večinoma iz Alžirije, francoske kolonije v severni Afriki in nekaj tudi iz Italije in Španije. Za časa opustošenja francoskih vinogradov po trtni uši je bila za laško vinsko trgovino zlata doba, ker je letno nakupila Francija nad 2 mil. hl. vina v Italiji. Tudi pozneje je Italija največ svojega vina izvažala v Francijo in šele v novejši dobi jo je izpodrinila konkurenca grških vin. Tudi je po vojni obubožala centralna Evropa in razširilo se je protialkoholno gibanje tako, da so celo nekatere države, kakor severoamerikanske Zedinjene Države in Rusija prepovedale uživanje alkoholnih pijač. To so glavna dejstva; poleg tega pa še slabe in nestalne valutne razmere, visoki železniški tarifi in carine, obmejne sitnosti itd., ki ovirajo promet in kupčijo vina in povzročajo s tem krizo v svetovni vinski kupčiji. Toda ta kriza vpliva na našo vinsko kupčijo, ker sili staro Italijo k forciranemu izvozu v našo deželo. Zato se ne smemo čuditi, če so že za petami prvih laških vojakov sledili vagoni in ladje laških vin. Proti tej konkurenci ni pomoči razen te, da znižamo ceno naših vin na mogočni minimum, da delamo propagando našemu pridelku, da organiziramo vinsko trgovino in da skrbimo za dobro kakovost.

O drugi točki. Da je za zdaj nemogoč izvoz v države bivše avstrijske monarhije, je razvidno iz že omenjenih razlogov; le reči moram, da bi

lahko postali naši odjemalci Čehi, Poljaki, Nemško-Avstrijci in Jugoslavija le tedaj, ako bi imeli slabe letine v deželi. Zdaj v te dežele največ vina prodajo Ogrji, Grki in Španci.

O tretji točki. Radi brezposelnosti v deželi se je zelo zmanjšal konzum vina. Tu ne pomaga drugo, kakor dati dela brezposelnemu delavstvu. Torej: započeti gradnjo predilske železnice in električnih naprav v soški dolini itd.

O četrty točki. Prisiliti državo, da upošteva stari avstrijski vinski zakon, da nastavi dovoljno število sposobnih kletarskih nadzornikov in da poskrbi, da se čimprej obnovi kemično poskuševališče v Gorici. Kadar se pa bode uveljavil laški vinski zakon, bi se morale spremeniti in dopolniti nekatere točke, ki bi bile v prid našim vinogradnikom. Fabricira in petijotizira se največ vina v mestih z visoko vinsko užitnino, ker krčmarjem nese tako. V Trstu znaša ta užitnina 80 cent. na liter in bi se morala znižati vsaj na 40 cent., kar bi povprečno odgovarjalo užitnini drugih zaprtih laških mest. V Trstu se je pred vojno popilo nad 360.000 hl. vina in zdaj pa še ne 200.000 hl. Sicer se popije mnogo več, ali to je tržaška voda.

O peti točki. Potrebna je zadružna organizacija vinogradnikov, da bode imela boljše kleti, da bode pridelovala vina enotnega tipa, da bode skrbela za prevoznino, da bode dajala predujme, da bode iskala ugodna tržišča, da bode z napravo lastnih vinarn skrbela za propagando zadružnemu vinu, da bode izključila prekupovalce in določila ugodno ceno.

Brez te organizacije ne bo šlo, ker kmet ne bode mogel čakati kupca in sicer radi pomanjkanja denarja in radi slabih kleti in posode.

O šesti točki. Da bi se mogla cena vinu zmanjšati je potrebno, da se — kakor že rečeno — organizira vinsko trgovino, in s tem onemogoči špekulacijo prekupcev in da se modernizira vinogradništvo in kletarstvo in s tem zmanjša produkcijske stroške. Glede opuščanja vinogradov in uporabe teh zemljišč za druge pridelke, sem mnenja, da se to ne da tako lahko izvršiti, ker so po večini taka zemljišča sposobna le za trte. Ponekod bi se dali vendar vinogradi zasaditi z breskvami, ali tudi drugim sad-

jem in polagoma bi potem postalo sadje glavni pridelek in trte bi se opustile. Samoobsebi je umevno, in bi za opustitev prišli v prvi vrsti oni vinogradi v poštev, ki se radi slabe lege ne rentirajo ali pa dajejo preveč slabo grozdje.

O sedmi točki. Na zboljšanje našega kletarstva brez poprave in naprave boljših kleti in posode niti misliti ne smemo. Zelo težavna naloga bi bila to za kmeta in dala bi se rešiti le na ta način, da se ustanovijo čimprej moderne zadružne kleti, katere se pa ne bi smele pečati s špekulacijo in kupovati vina od nečlanov, ampak bi morale v prvi vrsti skrbeti za to, da z odličnim pridelkom dvignejo ugled našemu vinu. To se bi dalo le doseči na ta način, da bi bil obvezan oddati vsak član vsako leto ves svoj vinski pridelek v zadružno klet in ne le tedaj, ako je boljši vino že prodal ali ako svojega pridelka ne more sam spečati. Taki člani poznajo svojo zadrugo le v sili, ako jo pa slučajno v tistem letu ne rabijo, ji pa obrnejo hrbet. Take zadruge se potem spuščajo v špekulacijo in izgubijo svoj zadružni značaj, ne vršijo naloge, katera jim je pravzaprav dana in postanejo navadna akcijonarska društva, ne pa zadruge. Torej: vodstvo takih kleti mora razumeti svojo nalogo in člani jo morajo v skupni požrtvovalnosti podpirati!

Ta sredstva bi bila v glavnem ona, katera bi lahko pomagala našim vinogradnikom iz zagate, v kateri se nahajajo. Nikdar ne smemo biti slepo - zakrknjeni, ampak sprijazniti se moramo z dejanskim položajem, v katerem se nahajamo in imeti moramo vedno pred očmi, da bode konkurenčni boj vedno trajal v trgovini in da se proti njemu borimo le z realnimi in ne z idealnimi in prisiljenimi sredstvi!

Just Ušaj.

Izvoz zgodnjih pridelkov.

Pred vojno so kmetovalci goriške okolice izvažali v severne kraje svoje zgodnje pridelke, kakor krompir, fižol, grah, šparglje, zelenjavo, češnje in to je bil važen vir dohodkov za goriško deželo.

Vojna je izvoz prekinila, ta panoga našega gospodarstva je bila uničena.

Šele lansko leto se je zopet začela akcija za izvoz zgodnjih pridelkov. Vendar se podjetje ni popolnoma posrečilo. Mnogo je bilo temu krivo to, da so se naši ljudje začeli za stvar prepozno zanimati in ni poljedelsko in železniško ministrstvo izdalo ob pravem času potrebnih izvoznih ugodnosti. Seveda je tudi suša, ki je pobrala velik del pridelkov, hudo udarila goriško okolico.

Na prizadevanje Zadružne zveze v Gorici se je začela letos izvozna akcija o pravem času. Zveza je predložila deželnemu odboru v Gorici natančen načrt in ga prosila za posredovanje. Na vabilo deželnega odbora je bil nato takoj sklican sestanek vseh interesiranih gospodarskih organizacij. Sestanku so prisostvovali zastopnik Zadružne zveze gospod Fegic, zastopniki italijanskih goriških zadrug, odposlanec Trgovske in obrtne zbornice, goriški tržni komisar, zastopnik dež. kmetijskega urada, dež. podtajnik g. Vidrič in od deželnega odbora sta bila pričujoča predsednik dr. Pettarin in dr. Besednjak. Po dolgi in izčrpni razpravi se je sklenilo, da prevzame deželni odbor posredovanje in stopi v stike s češko - slovaškim konzulatom v Trstu. Kajti češko-slovaška republika prihaja vsled valutnih razmer v prvi vrsti kot tržišče za naše zgodnje pridelke v poštev. Avstrija je zgubila mnogo na svojem prejšnjem pomenu. Edino z južno Nemčijo bi bilo še mogoče stopiti v boljše trgovske stike. Vsekakor pa stoji češko-slovaška republika gledé uvoza naših pridelkov na prvem mestu.

V imenu deželnega odbora je odšel dr. Besednjak v Trst in je našel pri češko-slovaškem generalnem konzulatu za naš izvoz mnogo razumevanja. Zastopnik češko-slovaške republike ga je zagotovil, da bo konzulat preskrbel goriškim kmetovalcem potrebne vagone za prevoz in posredoval tudi pri avstrijski vladi, če bi ta delala prometne ovire. Dr. Besednjak se je radi izvoza naših zgodnjih pridelkov oglasil tudi pri nemškem in avstrijskem generalnem konzulatu v Trstu.

O nadaljnem poteku stvari bomo poročali.

Vojna odškodnina.

Zakon o vojni odškodnini, ki ga je sprejel italijanski parlament, ter potrdila vlada in kralj leta 1919. je tako idealno lep, da bi bil za vojne odškodovance neodpušten greh, ako bi zahtevali njegovo preureditev, kajti isti obljublja in obeta popolno povračilo vsaktere vojne škode po današnjih cenah. Toda vladni organi strižejo in skubijo ta zakon z

raznimi dodatnimi odredbami in odloki, da od vse dobrote že danes ni ničesar več ostalo. Vsled tega je razumljivo in povsem opravičeno, da so pričeli vojni odškodovanci, t. j. vsa dežela v zadnjem času živahno agitacijo proti brezvestnemu postopanju merodajnih činiteljev. Zato so vojni odškodovanci prisiljeni, da se vedno tesneje organizirajo in zato

smo morali sprejeti zadevo tudi v našo »Gospodarsko enketo«.

Ker vsled idealnega besedila odškodninskega zakona, ki predvideva v petih letih popolno povračilo vojne odškodnine, ni mogoče staviti novih predlogov, se moramo oméjiti le na zahtevo, da naj se zakon popolnoma in natančno izvaja. Vlada naj bo prepričana, da ko tej zahtevi, ki je pravzaprav sama obsebi umevna, ugotovi ne bo slišala iz naše dežele radi vojne odškodnine nikakih pritožb in »Gospodarska enketa« o tem vprašanju bi bila rešena. Menimo, da bolj skromni ne moremo biti, kakor da zahtevamo, naj se vrši zakon.

Ker je pa vprašanje vojne odškodnine v naši deželi prav gotovo največje gospodarske važnosti, smatramo za potrebno, da na tem mestu poročamo, kako se ta zadeva v naši deželi v zadnjem času dejansko razvija in izvaja. Očrtati hočemo zato kratko najnov. pojave v vojno-odškodninskem vprašanju.

Zveza zadrug vojnih oškodovancev.

Dne 19. marca t. l. ob 2. uri popoldne se je zbralo v prostorih »Zveze obrtnikov« v Gorici okrog 60 zastopnikov »Zadruge vojnih oškodovancev«. Po kratki razpravi se je soglasno sklenilo, da se ustanovi »Zveza« vseh »Zadruge voj. ošk.« v deželi — slovenskih in furlanskih. — »Zveza« ima namen pokazati vladi enotnost in enodušnost dežele v tem vprašanju in izsiliti od nje, da bo spoštovala in izpolnjevala zakon. Deset tisoč vojnih oškodovancev je dobilo s tem krepko organizacijo. V odboru, ki je bil soglasno izvoljen in v katerem sedi polovica Slovencev in polovica Furlanov, so sledeči naši ljudje: Dr. Besednjak, Gorkič Franc, dr. Medvešček, Rijavec Ivan, Harej Josip, Marinič Miha in Vižintin Rudolf.

Shod slovenskih in furlanskih vojnih oškodovancev.

Par dni pred osnovanjem »Zveze«, dne 16. marca, se je vršil v istih prostorih zaupen sestanek zastopnikov slovenskih in furlanskih voj. oškodovancev naših občin, vseh političnih strank v deželi — kar je zlasti pomembno, — trgovsko-obrtne zbornice v Gorici in gospodarskih organizacij dežele. Na shodu se je sklenilo prirediti dne 2. aprila v Gorici, protestno manifestacijo vojnih oškodovancev cele dežele, katere se oficijelno udeleže vse politične stranke, ter se je vložil protest proti odloku z dne 2. febr. t. l.

Odlok z dne 2. februarja 1922.

S tem ukrepom je vlada v glavnem odredila sledeče: 1. Vsi dosedaj sklenjeni dogovori (konkordati) — tudi potrjeni (homologirani) — so podvrženi

ponovni reviziji po posebnih, v ta namen ustanovljenih komisijah; 2. predsedniki komisije za ugotovljenje vojne škode imajo pravico izključiti iz komisije one člane, ki jih je predlagal v zmislu odškodninskega zakona deželni odbor kot zastopnike dežele (oškodovancev) in poklicati na njih mesto one osebe (najrajše izmed stanu državnih uradnikov), ki se njim zljubi. 3. Število članov komisije, predlaganin ou deželnega odbora, se skrči od dveh na enega. — Ta vladni odlok pomenja naravnost ukinjenje nekaterih temeljnih določil odškodninskega zakona, ki ga je sklenil parlament in potrdil kralj; vse to pa očitvidno v škodo oškodovancev.

Kdorkoli pozna približno postopanje državnih oblasti v odškodninskem vprašanju, bo takoj uvidel, kako dalekosežnega slabega pomena je ta odlok za izplačevanje vojne odškodnine. Tu naj bo le pribito, da je na podlagi teh predpisov omogočeno vladi, da zavleče likvidacijo in izplačilo odškodnine do sodnega dne posebno v takih slučajih, kjer oškodovanec ne spada ravno med privilegirane osebnosti pri vladnih oblastih.

Umljivo je da je ta odlok povzročil v vseh prizadetih krajih vihar ogorčenja in da morajo tudi naše organizacije vojnih oškodovancev iz cele dežele dvigniti svoj glas v oster protest proti brezvestni vladni politiki glede povračevanja vojne škode.

Predpisi glede obresti za predujme.

Kakor je vsem znano je vlada ustanovila v Benetkah »Zvezni kreditni zavod za vzpostavljenje beneških pokrajin«, ki razpolaga izključno z denarjem, ki ga vlada daje oškodovancem kot predujme na račun predvidevane odškodnine. Pridržimo si možnost poročati o »blagonosnem« delovanju tega zavoda v naši deželi v eni prihodnjih številkih. Danes naj bo le omenjeno, da so priznane zavodu in njegovim podružnicam na račun odškodnine za delo, ki ga imajo z reševanjem prošenj vojnih oškodovancev za predujme 3%ne obresti od izplačenega zneska za nedoločeno dobo. Od teh obresti je dobila država 1%. Že v zadnji številki smo pojasnili, da je vlada na pritisk agitacijskega odbora v Gorici, spremenila svoj tozadevni ukrep. Danes smo v stanju navesti, kako se plačujejo obresti sedaj:

1. Ako je dobil vojni oškodovanec skupnega predujma do zneska 10.000 lir, in ako ne znaša njegova skupna, predvidevana odškodnina več kot 20.000 lir, je predujm prost vsakterih obresti.

2. Ako presega skupni predujm 10.000 lir in znaša največ 50.000 lir, ne glede na znesek predvidevane vojne odškodnine, plača oškodovanec za dobljeni predujm 2%ne obresti le za dobo enega leta.

3. Ako presega predujm 50.00 lir, plača oškodovanec prvo leto od celokupnega predujma 2% ne obresti pozneje pa mora plačevati 1 odstotne obresti skozi vso dobo, dokler mu vlada ne izplača pritikajoče odškodnine.

Iz tega sledi, da bo tudi v tem pogledu treba z vlado izpregovoriti še eno ali več resnih besed.

Gč.

Kmetijski vestnik.

Gnojenje s kalijem.

Znano je, da je kalij tudi ena iz med onih snovi, katere rastline neobhodno potrebujejo, ako hočejo biti zdrave in v normalnem razvoju. Niso vse rastline enako potrebne ene in iste hranilne snovi in tako je tudi kalij za nekatere rastline večje koristi, za druge manjše, za vse pa je neobhodno potreben, le v različnih množinah. Posebno dobro prijajo kalijeve umetna gnojila gomoljnicam, to je krompir, pesa, repa, korenje, na kratko vsem onim rastlinam, ki dajejo glavni prihod od svojih podzemeljskih delov.

Kalijevo gnojenje tudi ni enako potrebno na različnih zemljah, temveč na njih več, na drugih manj. Zemlje so nastale iz različnega kamenja, in čimveč je imelo kamenje ene snovi, temveč je ima tudi zemlja, ki je iz tega nastala. Naše zemlje so nastale največ iz apnenca, mnoge tudi iz laporja (opoke) in soldana. Ker so te tvarine zelo uboge na kaliju, je tudi zemlja, ki je iz njih nastala zelo uboga na tej rastlinam potrebni tvarini. To se opaža v Brdih, Vipavski dolini, na Krasu in v Istri, kjer je gnojenje s kalijevimi gnojili vedno kronano s precejšnjim uspehom.

Kalija damo zemlji najcenejše v obliki domačega pepela, ki je na tem precej bogat. V kupljenih umetnih gnojilih ga damo v obliki kajnita, še bolje pa v obliki 40% kalijeve soli. 40% kalijeve sol je v primeri s kajnitom, ki vsebuje le 12 od sto kalija, mnogo cenejša, posebno ako računamo današnje prevozne stroške. Ako hočemo porabiti na gotovo površino 400 kg kajnita, potrebujemo na isto površino le malo več kot eno četrtino omenjene količine, ako nadomestimo kajnit z kalijevo soljo.

Glede gnojenja s kalijevo soljo velja približno isto, kar je rečeno glede gnojenja s superfosfatom. Kalijevo sol trosimo v jeseni ali pa spomladi, na vsak način pa pred setvijo in nikdar ne kot navrhno gnojilo, kakor čilski soliter.

Kalijeve sol stane danes okoli 13 lir za 10 kg. — Trosimo jo v splošnem 2 kg na 100 štirjaških metrov.

Rustja.

Ne gnojite preenostransko.

Človek potrebuje za svojo prehranitev vodo, beljakovine, mast, in škrob, ki ga dobiva v kruhu,

sladkorju, rižu, makaronih, zelenjavi itd. Ako bi se človek hranil samo z jajci (beljakovine) ali slanino (mast), ne bi mogel dolgo živeti. Isto pa velja glede rastlin, ki morajo dobivati tudi različno hrano. Najbolja hrana za skoro vse rastline je domači hlevski gnoj, ki vsebuje v sebi vse ono, kar rastlina potrebuje za uspešen razvoj. Če pa primanjkuje domačega gnoja, ne smemo vedno in vsako leto vporabljati eno in isto umetno gnojilo, temveč različna, ker z enim umetnim gnojilom damo zemlji samo eno snov, ona pa potrebuje mnogo snovi. Z enostranskim gnojenjem dajemo lahko rastlinam ravno one snovi, katerih rastlina ne potrebuje. To je isto, kakor da bi silili presitemu hrane. Ako smo sklenili, da potrosimo na gotovo površino zemlje 100 lir, ne smemo za vseh 100 lir kupiti enega in istega umetnega gnojila, temveč bolje je kupiti mešanic, ki jih more pripraviti vsaka poljubna zadruga.

Glede umetnih gnojil mora veljati načelo, da se istih ne kupuje nikdar od trgovcev, ker morejo ti primešati različnih drugih snovi, temveč vedno od zadrug, ki oddajajo pristno blago.

Rustja.

Krajevni komisar za agrarne operacije.

V naši deželi je še cela vrsta skupnih zemljišč; v prvi vrsti občinskih, ki se vsled te skupnosti ne morejo tako obdelovati in izrabljati, kakor bi se lahko, ako bi bile razdeljene med upravičene deležnike. To gotovo ni v korist splošnosti in ne posameznika. Posebno so prizadete vsled teh okolnosti: Baška dolina, cerkljanska okolica, kobariški kot, tolminska županija, kraške občine komenskega okraja itd.

Občine in zasebniki so že pred vojno, posamezniki že pred 30, 40 in še več leti začeli delovati na to, da bi se ta zemljišča razdelila. S tem bi bila dana možnost, da bi vsak posameznik pri razdelitvi odkazani mu kos zemlje boljše in vstrajnejše obdeloval, vsled česar bi postala donosnost dotičnega zemljišča večja. V nekaterih slučajih so ta stremljenja uspela brez posebnih težkoč, v drugih se je dosegel uspeh po premostitvi mnogih ovir, v nekaterih se zadeva vsled sporov in preprirov med deležniki ni sploh premaknila s početnega razvoja, zopet v drugih so nadzorovalna oblastva (posebno gozdna) sta-

vila gotove predpogoje za razdelitev, ki jih ni bilo mogoče tako hitro izpolniti, itd. itd. Radi tega leži v arhivih oblasti danes še cela vrsta tozadevnih nerešenih vlog.

Leta 1913 so stopili za našo deželo v veljavo »agrarni zakoni«. Med temi je tudi deželni zakon o delitvi skupnih zemljišč in o ureditvi pravic do njih uživanja in oskrbovanja, priobčen v deželnem zakoniku in ukazniku št. 20 z dne 21. marca 1913. Važnost teh zakonov za naše kraje je velika. V prvi vrsti radi tega, ker odpade pri delitvah skupnih zemljišč vse tisto dolgotrajno birokratično postopanje, ki je moralo na podlagi starih predpisov vzeti vsakomur pri le nekoliko težjih slučajih veselje do dela. Drugič, ker so delitveni stroški po predpisih novih zakonov malenkostni; tam kjer se deležniki pa ne prepirajo za prazen nič med seboj, naravnost ničevi.

Največji pomen teh zakonov pa je obstojal v tem, da se je v Gorici ustanovil leta 1914 poseben državni urad, ki je imel izključno nalogo spraviti v red vse zadeve, ki so se nanašale na delitve občinskih zemljišč, na izboljšanje naših planin, itd. Na čelu tega urada je bil »krajevni komisar za agrarne operacije«, ki je imel, talkorekoč, polno moč pri reševanju teh zadev v prvi inštanci.

Urad je prenehal svoje delovanje ob izbruhu vojne z Italijo leta 1915, ne da bi se do danes zopet vzpostavil. Kakor že rečeno je izvajanje agrarnih zakonov v gospodarskem oziru zelo važno, za to bo treba napeti vse sile, da se obnovi čimprej v Gorici — **povdarjamo v Gorici** — urad krajevnega komisarja za agrarne operacije z vsemi pravicami, ki mu pritičejo po zakonu.

Na občnem zboru »Zveze slovenskih županstev« je bila tudi ta zadeva v razgovoru. Po poročilu g. Gorkiča Franca o stvari je občni zbor sklenil sledečo resolucijo:

Občni zbor Zveze slovenskih županstev v Gorici je razpravljal dne 23. marca 1922. vprašanje agrarnih operacij v naši deželi. Ugotovil je, da veljajo še vedno takozvani agrarni zakoni za našo deželo v polnem obsegu in sicer:

1. Zakon o zlozbi poljedelskih zemljišč;
2. zakon o delitvi skupnih zemljišč in o ureditvi pravic do njih uživanja in oskrbovanja in
3. zakon o varstvu planin in pospeševanju planšarstva, ki so bili objavljeni v deželnem zakoniku za Primorje v letu 1913. (21. III.); ugotovil je dalje, da je bil že leta 1914. ustanovljen kot prva stopnja v izvrševanje gorenjih zakonov v Gorici urad krajevnega komisarja za agrarne operacije, ki je pa vsled vojnih dogodkov prenehal delovati v letu 1915., ugotovil je končno, da vlada do danes žalibog ni še smatrala za potrebno obnoviti ta urad, dasi je njegov obstoj za velik del dežele, posebno pa za njen slovenski del, velikanske važnosti.

Občni zbor Zveze slovenskih županstev ugotavlja, da se vsled te vladne opustitve godi našemu ljudstvu brez potrebe velika krivica, izjavlja, da je točno izvrševanje agrarnih zakonov za našo pokrajino, posebno za njen gorati del, naravnost življenjske važnosti, pribija pa z nezadovoljstvom, da se pristojna vladna oblastva tega dejstva ne zavedajo ali nočejo zavedati, ker niso dosedaj v tem pogledu še ničesar pozitivnega ukrenile, vsled česar

protestira odločno proti dosedanemu postopanju vlade t. j. glavnega civilnega komisarijata v Trstu, ki zavlačuje brez pravega vzroka vzpostavitev urada krajevnega komisarja za agrarne operacije v Gorici in

zahteva, da vlada nemudoma prične izvrševati v naši deželi veljavne agrarne zakone in da takoj vzpostavi oziroma ustanovi v Gorici vse v to svrhu potrebne upravne in izvrševalne organe.

„Knjigovodski tečaj.“

Interesentom knjigovodskega tečaja, ki so prosili, naj se jim pošlje tiskovine, poročam, da jih prejmejo kakor hitro bojo dotiskane in vezane v zvezke, odgovarjajoče obsegu gradiva, ki se pripravlja za knjigovodski tečaj.

V zadnji številki »Gospodarskega lista« sem obljubil, da prinese ta številka opis in vzorce knjig.

Ker se pričinja poslovanje, ali bolje rečeno življenje na novo ustanovljenega zavoda s pristopim članom in vplačilom deležev, je potrebno, da te, dragi učenec, seznanim pred vsem s tem, kaj ti je storiti ob pristopu člana. Temu bojo sledili vzorci.

§ 4. naših pravil, nanašajoč se na pristop člana, se glasi: »Kdor želi pristopiti, mora prositi za vstop pri načelstvu, katero dovoljuje ali pa odreka vstop. Sprejem zadobi še-le tedaj pravno moč, ko je član podpisal pristopnico, vplačal delež ter se vpisal v imenik članov.«

Pred vsem moraš torej predložiti vse prijave za pristop načelstvu, katero sklepa pri sejah o sprejemu ali odklonitvi člana. Če je bil prijaviteljenec sprejet, ga o tem obvestiš pismeno, in povabiš, da se zgleda v uradu, v svrhu, da podpiše pristopnico ter vplača delež in od načelstva določeno pristopnino.

Naš delež znaša 20 lir, pristopnina pa 2 liri.

Domišljaj si, da je bil sprejet Franc Brezigar pok. Janeza, posestnik iz Tržiča, ulica Carducci št. 5. Ker si ga takoj po seji načelstva obvestil o sprejema, se je zglasil v uradu v svrhu pristopa dne 6. t. m.

Prva tvoja naloga je, da vpišeš v tiskano pristopnico ime, poklic in bivališče člana, število deležev in datum. V našem slučaju se glasi besedilo pristopnice tako-le:

Tekoče število: 1.

Pristopnica *)

Podpisani **Franc Brezigar pok. Janeza, posestnik v Tržiču, ulica Carducci št. 5.** pristopam kot član z enim deležem k »Hranilnici in posojilnici v Tržiču, registrovani zadrugi z neomejeno zavezo« ter se podvržem njenim obstoječim v vseh točkah mi znanim pravilom, (izvod pravil se mi je izročil) kakor tudi sklepom občnih zborov.

Tržič, dne 6. januarja 1922.

Podpis:

Franc Brezigar.

Ko je Brezigar lastnoročno podpisal pristopnico in vplačal:

za 1 delež	20.— Lir
» pristopnino	2.— Liri in
» člansko knjižico	1.— Liro

skupaj 23.— Lir

vpišeš ta znesek najprej v »Blagajniški dnevnik z razdelnikom za prejemke«, nato ga preneseš iz »dnevnika« v »knjigo za deleže«. Ko si to izvršil, ga vpišeš še v »Imenik članov« in v »Kazalo k imeniku članov«.

Član Brezigar dobi tudi »Člansko knjižico«, v kateri mu potrdiš vplačilo deleža in pristopnine. Na drugi strani te knjižice se nahaja potrdilo o sprejemu v zadrugo, katero je tiskano v knjižici in podpisano po načelstvu. Glasi se tako-le:

»Potrdilo:

Podpisano načelstvo »Hranilnice in posojilnice v Tržiču, registrovane zadruge z neomejenim jamstvom« potrjuje, da je bil sprejet gospod Franc Brezigar pok. Janeza, posestnik

v Tržiču, pri načelstveni seji dne 3. t. m. kot član zadruge, ter da je vplačal v zadrugino blagajno za 1 delež 20 lir in 2 liri vpisnine.

V Tržiču dne, 6. januarja 1922.

Štampiljka zadruge

Podpis dveh udov načelstva.

Napačno bi bilo, ako bi te ne opozorili, še preden ti predložim vzorec imenika članov, na važne določbe, ki jih obsega zakon glede vodstva te knjige. Tozadevno besedilo zakona se glasi v slov. prevodu tako-le »Tam, kjer ima zadruga ali njene podružnice svoj sedež, se mora voditi imenik (register) v kateri se vpiše ime, priimek in poklic člana, dan njegovega vstopa v zadrugo in izstopa iz iste, število deležev, kakor tudi odpoved enega ali več deležev. Vpogled v ta imenik, kakor tudi v zadrugina pravila in njihove morebitne spremembe, je vsakomur dovoljen«.

Dočim zahteva zakon glede ostalega knjigovodstva le, da se je mora voditi po trgovskih načelih, predpisuje za imenik članov obliko knjige in način njenega vodstva. Iz tega sledi, kako važna knjiga za vsako zadrugo, je imenik članov.

V naslednjem podajam nje vzorec. V vzorcu je vpisan Brezigar Franc, ki je bil kakor zgoraj navedeno, sprejet kot član pri seji načelstva dne 3. januarja 1922. Pristopnico je pa podpisal in delež vplačal dne 6. januarja 1922. Razlaga, kako se glasi vpis, odpade, ker je to razvidno iz vzorca. Pripomnim le še, da je prirejena leva stran imenika za pristop člana, desna pa za njegovo odpoved, dan izplačila deleža in za druge opazke. Vsaka rubrika imenika je zaznamovana s številko, na katero se bom skliceval pozneje, pri navodilu glede vpisa članov, ki bodo še pristopili.

Nadalje podajam še:

2. vzorec: Blagajniški dnevnik in razdelnik za prejemke.

3. vzorec: Blagajniški dnevnik in razdelnik za izdatke.

4. Knjiga za deleže.

Nadaljnji vzorci in navodilo o njihovi uporabi sledi v prihodnji številki.

Alozij Bajec,

ravnatelj Zadrugne Zveze v Gorici.

*) Besedilo, ki je v pristopnici debelo tiskano je pisano, vse ostalo pa tiskano.

1. vzorec. **IMENIK ČLANOV.**
 $\frac{1}{2}$ naravne širine.

Tekoče število	Dan pristopa	Č L A N A			Število deležev	po		Je bil sprejet pri seji načelstva dne	O D P O V E D				Delež je bil izplačan dne:	O P O M B E
		ime	poklic	bivališče		Lit.	st.		je bila uročena zadruzi dne:	je bila sprejeta na znanje pri seji dne:	Izstop velja konec leta:			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	6/1 1922	Brezigar Franc pok Janeza	posestnik	Tržič Carducci 5.	1	20	3/1 1922							

2, vzorec. **Blagajniški dnevnik in razdelnik za prejemke.**
 $\frac{1}{2}$ naravne širina.

Prejemki

Mesec: Januar

1922.

Tekoče število	Dan	Ime vplačevalca	Predmet	Stran glav. knj.	Znesek prejemka	Hranilne vloge	Posojila	Tekoči račun z Zvezo	Zadružni deleži	Tekoči račun s člani	Upravni pri-spevki	Obresti posojil	Zamudne obresti	Obresti tek. računov in vredn. listin	Pristopnina		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	6.	Brezigar Franc	pristop	1	23.				20.		1.				2.		

Zadružni glasnik.

Koleki in pristojbine. Te dni izide v založbi knjižarne K. T. D. v Goriči knjižica, ki bo vsebovala vse najnovejše določbe o kolekovanju.

Pristojbinske olajšave zadrug. Italijanska zveza kmečkih posojilnic v Rimu (Federazione Italiana delle Casse Rurali in Roma) je prejela na svojo tozadevno vlogo od Osrednjega urada za nove pokrajine odgovor, da posojilnice uživajo vse olajšave gledé pristojbin in kolekov kot pod prejšnjo vlado. Torej odpade kolekovanje hranilnih in zadružnih knjižic.

Članom, podružnicam, zadrugam. Semena: Seme krmilne pese, rdeče Mamut in rumene Ecken-dorf pri večjih naročilih á 4. L po kg, na drobno 5 L. Lucerna, prvovrstna čista predenice pri večjih naročilih á 7. L po kg.

Žveplo ventilirano in dvakrat rafinirano in modra galica po najnižjih cenah, posebno pri vagonških naročilih. Sezamove tropine in druga krmila na debelo in drobno.

Kmetijska zadruga v Trstu.

Gospodarske novice.

Regulacija naših občin.

Priznано dejstvo je, da naše občine pred vojno tehnično in higijenično niso bile najboljše urejene. Marsikatera občinska uprava je n. pr. na tihem želela, da bi vrag pobral eno ali drugo stavbo, ker bi se tem potom na lahek, miren in cen način razširila ta in ta pot, bi se olepšal ta in ta trg, bi se zasula ta in ta luža, itd. itd. Prišla je vojna in mnogo, žalibog, premnogo takih tihih želj je bilo uslišanih. Vojni dogodki so porušili mnogo naših vasi, a še več so jih poškodovali. Pametnejši in prevdarnejši vaški veljaki, posebno mlajši, so jo takoj pretuhtali: aha, ta hiša se ne bo zidala več na starem mestu, ona pot se mora sedaj razširiti, oni ovinek podaljšati itd. A glej! Že se je vzbujal uporni duh starokopitnosti, nevoščljivosti in škodoželjnosti, ter so posamezna županstva bila brez moči proti raznim oviram, ki so neizprosno prekrizale njihove lepe načrte glede uravnave občin.

Od sedaj se pa to ne bo več vršilo.

S kr. odlokom z dne 27. novembra 1921 št. 1907, ki pa je bil objavljen šele meseca januarja 1922, so bili izdani v tem oziru natančni predpisi, ki določajo, da morajo vse popolnoma porušene ali deloma poškodovane občine sestaviti pravilne uravnave načrte, na podlagi katerih se potem še-le sme v občini vzpostavljati in zidati. Ker bo delom, sprejetim v te načrte v zmislu zakona priznan značaj javne koristnosti, bodo občine imele pravico v slučaju potrebe razlastiti take kose sveta, ki so po načrtu potrebni za uravnavo občine ali tudi za širjenje trgov in cest. Na ta način bo našim občinskim upravam znatno olajšano delo, ker bodo lahko z zakonom v roki premagale vse ozkosrčneže in vse trmoglavce, ki danes ovirajo, kljub lepi priliki, pravil-

no ureditev naših krajev v zdravstvenem in stavbenem oziru.

Ker ni prostora, da bi obširno pisali o določilih tega zakona, smatramo za najpotrebnejše, da opozorimo naša županstva na § 9. označenega kr. odloka, ki slove:

»Dokler ni uravnavni načrt izdelan oziroma ni postal na pravilen način izvršljiv, ima občinska uprava pravico prepovedati, toda najdalje za dobo dveh let po objavi pričujočega odloka, vsakomur vsaktero delo, gradnjo ali napravo, ki bi na katerikoli način onemogočala udejstvitev nameravanega uravnavnega načrta, ne da bi vsled tega pritikala komu kaka odškodnina.

Taka prepoved, ki jo izda župan z odlokom, ki se mora vpisati v javne knjige, velja najdalje za dobo dveh let.

S tem je dana županstvu absolutna moč v roke, da lahko izvedejo nameravane uravnave naših občin.

Opozarjamo na ta zakon zlasti tudi naše razumnike po deželi, ki morejo z nekoliko dobre volje na lahek način pripomoči, da se uravnajo naše vasi na način, ki bo trajne in stalne vrednosti.

Bodi še omenjeno, da je dala vlada za izvršitev uravnavnih načrtov na razpolago gotov večji znesek. Od te svote se bodo v potrebnih slučajih nakazovale občinam podpore za kritje takih stroškov, ki nastanejo vsled razlastitve.

Na delo torej, da se ne bodo naši potomci jezili nad nami, češ, da nismo znali izrabiti ugodne prilike, ki nam jo je v tem pogledu nudila vojna kljub vsej grozoti.

Gč.

Za samoupravo. Važen sklep naših županov. Župani slovenskega dela dežele, zbrani na občnem zboru »Zveze slovenskih županstev v Go-

nici« dne 23. marca 1922., dvigamo v imenu slovenskih občin odločen in svečan protest proti nepostavnemu poseganju državnih oblastev v nedotakljive pravice in svoboščine naših neodvisnih občin. Občina je najmanjša, toda najbolj važna celica socialnega organizma, skozi katero se pretakajo najboljše sile in sposobnosti našega ljudstva. Svobodo goriških občin bo znalo naše ljudstvo z vso svojo organizirano silo braniti in pojde z neizprosno disciplino v boj proti vsem njenim sovražnikom.

Pozivamo naše zastopnike v parlamentu in deželi, da zastavijo vse svoje sile za ohranitev deželne in občinske avtonomije, ki nam je bila od najvišjih zastopnikov države slovesno obljubljena. Svobodna občina je temelj vse gospodarske, upravne in politične prostosti našega ljudstva in se mora zato z vso energijo in do zadnjega braniti. Če se uniči avtonomija občin, je uničen in pokopan ves razvoj in napredek našega ljudskega življenja.

Izjavljamo, da bomo z vsemi silami in če treba tudi s težkimi žrtvami podpirali vse naše zastopnike v boju za svobodno in neodvisno občino v naši deželi.

Odpis zemljiškega in hišnorazrednega davka. Poslanec Šček je po pobudi Kmetско-delavskih zvez posredoval pri vladi, da odpiše v krajih, ki so od vojne poškodovani, zemljiški in hišno-rzredni davek. Te dni je izšla okrožnica finančnega ravnateljstva v Trstu, ki javlja, da se je prošnji ugodilo in se imenujejo pri vsakem davčnem uradu posebne ugotovitelne komisije.

Proti neznošnemu davčnemu vijaku so svečano protestirali v Napoli-ju 27. marca, sprejemši ostre resolucije, izročene prefetu. Na shodu so bili tudi odposlanci cele Sicilije. Namerava se ustanovitev Državne zveze davkoplačevalcev (Lega Nazionale dei Contribuenti) v vsakem mestu kraljevine.

Sardinija, ta veliki in lepi otok, ki je dal Italiji najboljše vojake, (brigata Sassari, ki je ostala po prevratu v dobrem spominu v naših hribih), se pritožuje, da je odrezan od sveta vsled slabih prometnih zvez. Sardinijo poznajo tudi naši ljudje, po birokratični neumnosti tam internirani. Sardinija se bori za avtonomijo kakor mi. —

Kotiček za čebelarje.

Poročilo o čebelarskem dnevu.

Kakor je bilo naznanjeno v »Goriški Straži« se je vršil čebelarski dan namesto 19. marca v soboto dne 25. marca v prostorih deželne kmetijske šole v Gorici. Kljub slabemu vremenu se je sestanka udeležilo lepo število čebelarjev iz Goriške in tudi postojnski okraj je poslal svojega zastopnika.

Zborovanje je otvoril g. predsednik Josip Rakovšček, ki je po iskrenem pozdravu iztaknil, da praznujemo letos 25-letnico obstoja »Čebelarskega društva« in da obhajamo tudi 25-letnico, odkar se je začelo izdajati prvo slovensko čebelarsko glasilo, to je »Slovenski čebelar«.

V svojem nadaljevanju je omenil, da so Slovenci že od pamtiveka radi čebelarili v znanih panjih kranjičih in da se je med Slovenci porodil mož, katerega je cesarica Marija Terezija poklicala na Dunaj, da je kot prva strokovna moč učil čebelarstva na dunajski čebelarski šoli. Ta mož je bil Gorenjec Anton Janša, ki je spisal za tedanji čas znamenito knjigo o čebelarstvu, ki ima še danes svoj pomen.

Za povzdigo čebelarstva med Slovenci so si pridobili posebne zasluge baron Rotschütz, Ambrožič, Pirec, Lampe, Rojina in Anton Žnidaršič. Na inicijativno g. Augusta Pirca in po prizadevanju g. Petra Pavlina se je 8.-11. 1987 ustanovilo »Čebelarsko društvo« za vse dežele, kjer bivajo Slovenci. V

poznejšem času se je ustanovilo po Sloveniji več podružnic in med temi dve tudi na Goriškem in sicer ena na Vipavskem in druga na Tolminskem. Leta 1914 se je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo« za goriško deželo, ki pa ni moglo razviti svojega delovanja radi svetovne vojne. Po vojni je začelo imenovano društvo takoj misliti na obnovo svojega delovanja in se je že začetkom leta 1921 spremenilo v »Slovensko čebelarsko zadrugo« za Julijsko Benečijo. Zadruga se nahaja, kakor vsaka stvar v začetku, v precej težkem položaju, ker nima sredstev, da bi delovanje tako razvila, kakor si želi vodstvo in kakor zahtevajo potrebe. Delovanje zadruga bo vedno odvisno od združniškega duha, ki ga pokažejo čebelarji. Danes moramo, žali bog, ugotoviti, da kažejo čebelarji premalo zanimanja in premalo pojmovanja za čebelarsko zadrugo; kajti drugače bi morala zadruga šteti ne 180 članov ampak trikrat, štirikrat toliko.

Na Goriškem se je čebelarstvo pred vojno jako lepo razvijalo in lahko rečemo, da so bili Goričani vedno med najbolj naprednimi čebelarji. Pagliaruzzi, oče pokojnega pesnika Krilana, je uvedel čebelarjenje s premakljivim satjem in je izumil še danes znameniti kobariški panj. Zaslužen čebelar je bil tudi pokojni župnik Mašera v Št mavru. Ko se je začela propaganda za umno čebelarstvo v velikem

panju in je velečebelar Anton Žnideršič reformiral Albertijev panj, je bilo na Goriškem vse polno navdušenih čebelarjev za Žnideršičev panj, ki je bil že pred vojno precej razširjen. Ta panj se posebno prilaga za kraje, kjer je obilo paše in kjer se čebelari na med. V krajih pa, kjer je manj paše, ostane še nadalje v veljavi kranjski panjič, ki je posebno dober za čebelarjenje na roje.

Svoj lep nagovor je zaključil g. predsednik s tem, da je pozival čebelarje, da naj se stnejo okoli čebelarske zadruga in naj ohranijo prečko mej prijateljske vezi s svojimi starimi prijatelji-čebelarji.

Gospod deželni uradnik Just Ušaj je predaval o praktičnem pomladanskem čebelarskem delu.

Prvi najvažnejši posel čebelarjev v pomladi je pravilno izzimljenje čebel, to je, da se prezgodnje izletovanje sprečuje in da se skrbi, da se čebele ob prvem izletu sprašijo lepega toplega solčnega dne. Po prvem izletu naj čebelar v naslednjih dneh pregleda panj in naj poskrbi za skrbno očiščenje panjovega dna, na katerem se v zdrobu (mulju ali melju) nahajajo jajčeca ali ličinke najhujšega sovražnika panja, voščenege molja. Najboljši je, da položi na dno panja že jeseni lepenko ali ruberoid, katerega spomladi izvleče iz panja in na katerem bere lahko zgodovino prezimljene družine. Kjer najde največ zdroba, tam je čebelno gnezdo. Če najde v zdrobu bela zrnca (kristalizirani sladkor), znači, da so čebele žejne in da jim je treba dati vode z gobo ali s tem, da se jim nalije vode v satje, da morejo čebele razstopiti kristalizirani med v celicah. Mrtva matica na dnu opominja čebelarja, da je panj brezmatičen in da mora poskrbeti za združenje družine z drugo družino, ki ima matico. Če osirotela družina nima še zalege, se ji lahko doda kaka pričuvna (rezervna) matica. Če gospodari v panju trotovka (trotovnjača), kar se spozna po grbasti zalegi, nikakor ne gre, da bi dodevali panju pričuvno matico, ker bi jo čebele ne sprejele temveč umorile. Da je v panju trotovka, se spozna po tem, da nastavlja po več jajčec v eno celico ali da nastavlja jajčeca nerodno sem-tertja ter da je zrela t. j. pokrita zalega grbasta. Trotovka leže neoplunjena jajčeca v čebelne celice in ker se izležejo iz teh jajčec tretje, ki so večji nego čebelice, morajo čebele celico nazidavati s podaljšanjem, s čemur postanejo celice grbaste.

Vsak čebelar mora voditi zapisnik, v katerega zapisuje vse važne dogodke in premembe posameznega panja. Ako imajo panji premalo hrane, treba jih je zasilno pitati s tem, da se jim krma (s polovico vode razredčen med ali razredčen med in sladkor) poklada v pitalnih koritcih ali s tem, da se nalije v satje. Špekulativno pitanje se mora izvršiti gotovo

dobo (5 do 6 tednov) pred glavno pašo, da postane družina ob glavni paši jačja. Če imajo čebele potrebo vode, se jih napaja ob slabem vremenu v panju z gobo in v koritcih ali s tem, da se nalije vode v kak sat. Na vsak način pa mora čebelar poskrbeti za primerno napajališče v bližini čebelnjaka.

Med važna pomladanska opravila spada tudi združevanje šibkih družin; kajti čebelar se more nadejati ob lepi paši le tedaj primernoga donosa, če so družine krepke. Pri združevanju dveh panjev (družin) je treba uničiti slabejšo matico in pustiti močnejšo in boljšo, kar se spozna po množini in pravilnosti zalege.

Vzgojevanje matic od krepkih plemenjakov je v pomladi pač najvažnejše opravilo, ker je usoda vsake družine odvisna od dobre matice.

Svoje zanimivo predavanje je zaključil gosp. predavatelj s tem, da je čebelarje opozoril na važnost izvoza čebel in na vzgojevanje matic za prodaj. V tem oziru informira predavatelj švicarske čebelarje s primernim poročilom o kranjski čebeli v Italiji, ki je bila z rapalsko pogodbo tudi anektirana novi državi.

(Konec pril.)

—o—

Vosek se oddaja za izdelovanje satnic kakor tudi vosek, ki ga čebelarji prodajo čebelarski zadrugi, pri g. Jakobu Klavčič, Gorica, Corso V. E. št. 21 (prilicje), dokler ne dobi čeb. zadruga primerne prostora.

Čebelarske potrebščine in čebelarsko orodje je čebelarska zadruga naročila v precejšnji množini od neke tvrdke iz Čehoslovaške in upati smemo, da jih dobimo pred 15. aprilom. Vse do sedaj prednaročene potrebščine ima zadruga zabeležene in kdor se ni še zglasil, naj svojo potrebo naznani tajniku čebelarske zadruga (na roke dr. Leopold Bobič, deželni odbor, Gorica).

Panji na račun vojne odškodnine se pričakujejo glasom sklenjene pogodbe okoli 15. aprila. Opozantjajo se čebelarji, da vložijo pozadevne prošnje nemudoma potom davčnih uradov, pri katerih so prijavi svojo vojno škodo in da se pri sestavljanju prošenj ravna po vzorcu, kakor je bil objavljen v zadnji številki »Gospodarskega lista«.

Za odgovor na razna vprašanja, ki jih stavijo čebelarji Slov. čeb. zadrugi, naj priložijo znamke za poštino in za papir.

ŠIRITE
„GOSPODARSKI LIST“.

Izvršilna naredba za ukrepe v korist denarnim zavodom novih pokrajin.

Zakladno ministrstvo določa z ozirom na vzakojeno naredbo z dne 9. decembra 1920, št. 1883, ki vsebuje finančne določbe v korist onih denarnih zavodov v novih provincah, ki nimajo dobičkarških namenov:

Člen 1.

Denarni zavodi, o katerih govori kr. naredba z dne 9. decembra 1919, št. 1883, morajo sestaviti bilanco z dnem 19. apr. 1919 tako, kakor to predpisuje člen 1. navedene naredbe in navesti številke v kronah. Poleg tega pa morajo sestaviti za isti dan zvečer (19. aprila 1919) v smislu člena 2. navedene naredbe bilanco tudi v italijanskih lirah.

Kot kronске terjatve, katerih vračilo se more zahtevati v lirah v smislu člena 2. navedene naredbe, se razumejo samo terjatve, na katere se nanašajo naredbe o regulaciji valute in ki se menjajo v razmerju 60%. Druge terjatve v kronah, kojih vračilo se zahteva v lirah na podlagi mirovnih pogodb in mednarodnih dogovorov, se morajo označiti kot dvomljive terjatve in jih vračunati po tržnih cenah, s pridržkom, da se kasneje upoštevajo aktivne ali pasivne razlike, ki bi se izkazale pri realizaciji dotičnih postavk.

Kar se tiče vrednostnih listin, je njihova vrednost navesti v bilanci z zneskom, ki odgovarja cenam onega kraja, kjer ima zavod sedež, oziroma cenam bližnjega trga v mejah kraljevine, ki so jih imete te listine po objavi naredbe o zamenjavi valute in dne 20. aprila 1919 za prodajo takih terjatev ali vrednostnih listin proti kronam, sposobnim za zamenjavo.

Kot krone, sposobne za zamenjavo se razumejo one krone, o katerih je kupec vedel, da bi jih bil mogel zamenjati v lire po 40% s priznanico, torej po 60%.

Avstrijska vojna posojila se imajo zaračunati po konvencionalni ceni 0.10 L za vsakih nominalnih 100 kron in to izključno v svrhu sestave bilance.

Predvojni avstrijski papirji, ki jih je sprejela italijanska država na podlagi določil kr. odloka z dne 3. novembra 1921, št. 1584, se imajo zaračunati po sedanjih vrednostih.

Člen 2.

Dokaz primanjkljaja, o katerem govori zadnji odstavek člena 2. kr. naredbe od 9. aprila 1920, št. 1883, je napraviti na sledeči način. Temu dokazu je treba priložiti računsko zaključka, sestavljena po navedbah predidodega člena 1. te naredbe.

Treba je dognati, koliko so znašala pasiva na večer dne 19. aprila 1919.

Od pasiv je odbiti:

1) znesek, ki odgovarja skupnim dolgovom, plačljivim v kronah.

2) znesek, odgovarjajoč gotovini z dne 19. aprila 1919, ki se je zamenjala v lire po 40% s poznejšim naknadnim poviškom 20%.

3) znesek, odgovarjajoč svotam, ki so se prinesle v Italijo preko premirne črte po 19. aprilu 1919 in ki so se zamenjale po 60%.

4) znesek, odgovarjajoč terjatvam v kronah, ki se daajo od strank in dolžnikov faktično izterjati v lirah po 60%.

Preostanek se spremeni v lire po 60% in od dobljene svote se odbije:

5) znesek, kronskih naložb ali vlog izterljivih v kronah po vrednosti dne 19. aprila 1919.

6) znesek, odgovarjajoč svoti terjatev v imozemstvu ali pa dvomljivih terjatev, oboje po trgovski vrednosti z dne 19. aprila 1919.

7) znesek odgovarjajoč svoti vrednostnih listin po njihovi trgovski vrednosti z dne 19. aprila 1919.

8) znesek vseh ostalih aktiv, ki so postavljena v bilanco dne 20. aprila 1919, a niso investirana v kronah, posebno premični in nepremični inventar.

9) znesek 20% poviška kateri se ni priznal inozemskim upnikom, ki niso pristojni in ne bvaajo v novih pokrajinah, katerim se je torej plačalo le 40% namesto 60%.

Tako dobljena razlika je zguba, ki se pokrije z državno garancijo.

Člen 3.

Razlika, o kateri govori zadnji odstavek predidodega člena 2, izračunjena z ozirom na zadnji odstavek člena 2 kr. dekreta od 9. decembra 1920, št. 1883, se vpiše v aktivni del bilance kot neplodonosen zalog, za katerega jamči država.

Člen 4.

Od 1. januarja 1921 dalje in ne več nego 25 let se bo (državni) zaklad obremenjeval za obresti ugotovljenega primanjkljaja vsakega zavoda. Odšteli se bodo predujmi v smislu člena 4. kr. naredbe od 9. decembra 1920, št. 1883. Te obresti se bodo računale po uradni obrestni meri, zmanjšani za 50 stot.

Za dobo od 20. aprila 1919. do 31. decembra 1920. se bo obremenil (državni) zaklad za obresti po obrestni meri, katera velja pri zadrugah za vloge in tekoči račun.

Člen 5.

Dobiček pri realizaciji tistih aktivnih postavk, ki so povzročile zgubo, in dobiček poslovanja se uporabi v zmanjšanje zaloga, o katerem govori člen 3 tega odloka (račun državne garancije). Slučaj izjeme je naveden v naslednjem členu. Tako se bo sprosti zmanjšal garancijski fond, ne da bi se vpeljala protipostavka v korist zavoda.

Od letnega čistega dobička se sme porabiti ne več kot 20% za obnovitev rezervnega fonda za navadne operacije. Od istega zneska se bo moglo dvigniti letno 10% v dobrodelne namene in podpore, ki jih dovoljujejo pravila zavoda.

V tem členu navedeni rezervni fond ostane, vinkuliran za račun državne garancije, v kolikor ne bo služil v kritje zgub poslovanja.

Ko bo na navedeni način garancijski fond uničen, preneha obveznost za dovoljevanje predujmov, o katerih govori člen 5 kr. odloka 9. decembra 1920, št. 1883.

Člen 6.

Predujmi državnega zaklada (glej člen 5 kr. odloka z dne 9. decembra 1920, št. 1883) se bodo morali povrniti koncem dobe 25 let, za katero velja državna garancija, z obrestmi 1½%. Te obresti se pripišejo koncem vsakega solnčnega leta znesku od zaklada izposojenih svot v breme prizadetega zavoda. Za te vsakoletne kapitalizirane in zakladu v dobro vpisane zneske se bodo računale obresti po 1½%.

Pojasnila k dekretu :

Če se hočemo poslužiti ugodnosti, ki nam jih nudi ta izvršilna naredba, moramo imeti pripravljeno bilanco z dne 19. 4. 1919, ki jo zahteva Člen I.

Zadružna zveza v Gorici je radi tega v svoji okrožnici z dne 20. februarja t. l. št. 273/22 svetovala svojim članicam naj takoj pripravijo te bilance.

Ti predujmi z obrestmi vred se bodo vpisali v bilancah zavodov med pasivi v korist drž. zaklada in kot protipostavko bo treba voditi poseben račun med aktivni zavodov.

Člen 7.

Zglasom člena 4. kr. odloka 9. decembra 1920, št. 1883 prejete predujme bodo zavodi vodili poseben račun med pasivi svojih bilanc.

Člen 8.

Ko bo uničen garancijski račun (glej člen 3), se bodo morali povrniti vsi tozadevni predujmi z obrestmi, prejeti iz drž. zaklada, to pa v vsakem slučaju najkasneje v 25 letih, kakor določa člen 5 kr. odloka z dne 9. decembra 1920 št. 1883.

To odplačilo se bo izvršilo z v ta namen nabranimi fondy in z rezervnim sklado (glej člen 5.)

Člen 9.

Kot glavnica (kapital) se smatra pri društvih z menjajočo glavnico, kot pri gospodarskih zadrugah, vpisanimi z omejenim ali neomejenim jamstvom, med pasivi znesek dne 19. aprila 1919 plačanih deležev. Izključena je vsaka odgovornost članov glede zgube, ki se je dognela v smislu kr. odloka z dne 9. decembra 1920, št. 1883.

Rim, 1. februarja 1922.

Minister: De Nava.

Razlika v navedbi dneva (9. nam. 19.) nima pomena. Kar ste pripravili, to predložite.

Vzemite svojo kronsko bilanco in spremenite posamezne postavke, kot to veleva naredba in kakor sledi spodaj.

Kot zgled naj nam služi sledeča bilanca:

IMETJE (Aktiva)		DOLGOVI (Pasiva)	
	Lir st.		Lir st.
1.) Posojila	298.538.47	I. Deleži	11.204.—
2.) Tekoči račun z Zvezo v Ljublj.	1.952.572.95	II. Hranilne vloge	2.484.091.04
3.) Inventar premični	1.771.31	III. Rezervni sklad	56.749.57
4.) Invetar nepremični	41.417.50		
5.) Zaostale obresti posojil	31.456.45		
6.) Delež pri Zvezi v Ljublj.	200.—		
7.) Vojna posojila	195.047.—		
8.) Predvojne obligacije	10.000.—		
9.) Gotovina 19. aprila 1919	21.040.93		
	<hr/> 2,552.044.61		<hr/> 2,552.044.61

Nastane vprašanje, po kakšnem ključu bomo posamezne postavke spremenili.

1.) Posojila. Vprašanje je, ali bomo mogli vsa posojila izterjati po 60% v lirah. Mogoči so slučajji, da se dolžnik ni vrnil na italijanska tla in vsled tega postane terjatev napram njemu dvomljiva. Na vsak način bomo od njega dosegli vsaj plačilo v valuti njegovega sedanjega bivališča. Pri našem slučaju vzemimo, da doženemo sledeče: Neki dolžnik, ki nam dolguje 20.000 K je ostal v Jugoslaviji. Do danes ga pa še ni bilo mogoče izterjati. To svoto postavimo v bilanco po 6%, kolikor ima 20.000.— SHS K danes faktične vrednosti, to je v lirah 1.200.— Lit. Preostanek (298.538.47 K — 20.000.— K = 278.538.47 K) se spremeni v lire po 60% = 167.123.08 Lit.

2.) Tekoči račun s Zvezo v Ljubljani. Vlada nam, te svote še ni dovolila predložiti v izmenjavo, zato ima danes za nas faktično le vrednost kot SHS kro- ne, toraj jo spremenimo po 6% = 117.154:38.

3.) in 4.) Inventar bi morali postaviti v bilanco po današnji vrednosti (glej člen 2. točka 8.) Če postavimo v bilanco svoto, kolikor bi inventar danes stal, dobimo gotovo zelo visok znesek in prepričani smo, da današnje cene niso normalne. Zato poskušajmo postaviti v bilanco isti znesek lir, kot po- prej v kronah (alla pari). Če bo oblast na to pristala, je prav, če ne, pa še vedno lahko spremenimo.

5.) Zaostale obresti posojil. Vzemimo v našem slučaju, da se dado vse izterjati po 60% = 18.873.87 lir.

6.) Dele pri Zvezi v Ljubljani ima danes vrednost SHS K v lirah po 6% = 12.— Lit.

7.) Vojna posojila. Naredba določa (Člen I. odst. 5) da se preračunijo v bilančne namene po 0.10 lir za vsakih 100 K. V našem slučaju bi imeli toraj 195.05 lir.

8.) Predvojne obligacije, ki jih je ravnokar vlada po 40% zamenjala za italijanske vrednostne papirje (consolidato 5%) se morajo tudi tako vpisati = 4.000.— Lit.

9.) Gotovina je bila izmenjana po 40%, kasneje smo dobili še 20%, skupaj po 60% = 12.624.56 Lit.

Končali smo aktive, pogledjmo še pasive.

I. Deleže moramo priznati članom po 60% = 6.722.40

II. Pri vlogah moramo zopet pogledati, ali smo dolžni priznati vse po 60%. To smo namreč dolžni samo osebam, ki so sem pristojne in tu prebivajo, druge imajo pravico samo do 40% (Člen 2, točka 9). Pri naši fiktivni posojilnici najdemo, da imajo inozemci pri nas naloženih 321.453.80 K, ki jih mora- mo izplačati le po 40%, to bi bilo: 128.581.53 Lit., medtem ko spremenimo ostanek, to je 2.162.637.24 po 60%, toraj: 1.297.582.34.

III. Rezervni sklad se uniči in ne pride v poštev.

Poglejmo sedaj novo bilanco v lirah:

IMETJE (Aktiva)		Lir	st.	DOLGOVI (Pasiva)		Lir	st.
1.) Posojila a.)		167.123.08		I. Deleži		6.722.40	
b.)		1.200.—		II. Hranilne vloge a.)		1.297.582.34	
2.) Tekoči račun z Zvezo		117.154.38		b.)		128.581.53	
3.) Inventar premični		1.771.31					
4.) Inventar nepremični		41.417.50					
5.) Zaostale obresti posojil		18.873.87					
6.) Delež pri »Zvezi«		12.—					
7.) Vojna posojila		195.05					
8.) Predvojne obligacije		4.000.—					
9.) Gotovina		12.624.56					
10.) Garancijski fond		1.068.514.52					
		<u>1.432.886.27</u>				<u>1.432.886.27</u>	

Zginil je rezervni sklad, ker so se Aktiva silno zmanjšala. Pasivni smo postali. V normalnih razme- rah bi morala zadruga likvidirati. To je pa preprečil kr. odlok z dne 9. decembra 1920, št. 1883, ki nam

dovoljuje nadaljevati poslovanje. Razen tega jamči državni zaklad za dobo 25 let za zgubo vsled denar- ne izmenjave.

Zgubo smo vpisali pod postavko: Garancijski fond, o katerem govori Člen 3. nove naredbe.

Vzeli smo kot zgled denarno zadrugo, ki je bila včlanjena pri Zvezi v sedanji Jugoslaviji, ker take so najbolj prizadete in potrebne. Zadruga, ki so bile že pred zasedbo naših krajev članice Goriške zveze, preračunijo saldo tek. računa z njo po 60%.

S tekočimi računi z drugimi denarnimi zavodi (bankami) se ravna po istih niačelih.

Naš zgled ima samo čisto enostavne in navadne slučaje; če bi hoteli upoštevati vse mogoče slu-

čaje, bi razlaga postala prekomplicirana. Kdor ima kak težji slučaj, naj se obrne do svoje Zveze.

Pravilno pripravljena bilanca se mora predložiti višjemu zakladnemu nadzorstvu v Trstu v odobritev. Vse drugo je pa razvidno iz naredbe same. Priporočamo vsem prizadetim zadrugam, naj ne odlašajo s predložitvijo bilanc.

David Doktorič,

tajnik Zadružne zveze v Gorici.

JOSIP KERŠEVANI, mehanik in puškar v Gorici, Stolni trg 9

naznanja sl. občinstvu da mu je na novo došla velika množina blaga iz svetovno znanih tovarnen. Novo došlo blago prodajam po jako znižanih cenah. Na pr. šivalne stroje **Orig. Mundlos, Pfaff, Gritzner, Adler, Neuman, Afrana in Winselmann**. Posebno opozarjam cenj. šivilje in neveste na strokovni poduk za umetno vezanje in krpanje, katerega dajam brezplačno.

Dvokolesa: **Orig. Puch, Orig. Stiria, Orig. Starj, Waffenrad, Regent, Kosmos, Helical** in mala motorna kolesa. Velika izbira pušk, samokresov, patron, dinamičnih patron, smodnik za raztreljevanje kamnov in za lovce, ter potrebščine za zgoraj omenjene premete.

Lastna delavnica in popravljavnica Stolni trg. šte. 3.

Z jamstvom prodajam šivalne stroje, dvokolesa in puške tudi na mesečne obroke
Za točno, solidno postrežbo in konkurenčno ceno jamči

JOSIP KERŠEVANI mehanik in puškar.

KMETIJSKO DRUŠTVO v VIPAVI

r. z. z. o. z.

prodaja pristno zajamčeno mašno po novem načinu kuhano **VINO** po tržnih cenah.
in navadno namizno prvovrstno ter sortirano _____ cenah.

Iščemo primerne **lokale** (kleti) in **zastopnike** s primerno kavcijo, ki bi po naših prometnih krajih prevzeli razprodajanje vina na debelo, eventualno na drobno s koncesijami.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Radi obilice gradiva smo morali današnji številki dati prilogo. Ker je zadeva, katero ista prinaša, velevažna, smo jo morali obelodaniti še s to številko, vsled česar se je list nekoliko zakasnel. Naj se nam zamuda zato blagohotno oprusti. — »Gospodarski list« je bil nujno potreben in si je pridobil povsod po deželi že mnogo prijateljev. Samo plačevanje naročnine gre ponekod zelo težko izpod rok; zlasti je mnogo zadrug, ki se v tem oziru prav nič ne odlikujejo. Prav bi bilo, če bi vsakdo storil svojo dolžnost! Tudi nekoliko žive agitacije bi sem in tja nič ne škodilo. — Iz Notranjske smo dobili par zanimivih dopisov. Priobčili jih bomo prihodnjič. Prosimo pa prijatelje po Notranjskem, da naj poskrbe, da se bo list čimbolj razširil.

Zadnjikrat smo na tem mestu pohvalno omenili Stavbno zadrugo v Dolenji Vrtojbi, ki je poklonila našemu listu 300 lir. Danes naj v vzgled mnogim našim zadrugam omenimo Mlekarsko zadrugo v Trnovem pri Ilirski Bistrici, ki je naročila za svoje članke 60 izvodov »Gosp. lista«. Zadruge, oklenite se svojega glasila! — Onim, kateri so se obrnili na naše uredništvo s kakšnim vprašanjem odgovorimo, o kolikor se še ni zgodilo, pisмено. — Vsem naročnikom, čitateljem in prijateljem: veselo alelujo!

Drobiž.

Posvetovanja v Trstu radi ureditve prometa in tarif med Trstom in Češkoslovensko, Jugoslavijo, Avstrijo in Poljsko so se pričela 15. februarja pri železniškem ravnateljstvu v Trstu. Gre za to, da bi se doseglo znižanje prevoznih pristojbin, ki bi omogočile Trstu tekmovanje z nemškimi pristanišči. Uspeh teh posvetovanj se pokaže šele v bodočnosti.

Narodni Gospodar v Ljubljani prinaša v svoji drugi številki t. l. sledeče članke: Dr. Basaj: Brez požitvovalnosti ne gre. Ing. R. Zadrugne elektrarne v Sloveniji. K. K. Omejena zaveza zadrug. —

Česa se mora vsak zadrugar zavedati. — Zadrugništvo.

Agrarna reforma na Bolgarskem. Sboranje (državni zbor) je sprejelo zakonsko predlogo o agrarni reformi. V smislu tega zakona posameznik ne sme imeti več kot 4 hektarje zemlje, družina ne več kot 30 hektarjev. Razlaščenje veleposestev je že v teku.

Anonimne (delniške) družbe v Jugoslaviji morajo zaprositi od zdaj naprej dovoljenje za ustanovitev pri trgovinskem ministrstvu v Beogradu in ne več pri pristojnem trgovinskem sodišču.

Gospodarski položaj na Goriškem. Pod tem naslovom je priobčil prof. Ivan Bolle v mesečniku »Allevamenti« (kako gojiti in rediti domače živali) informativen članek o gospodarskih razmerah na Goriškem. Članek ima slike, ki predočujejo Bovško kotlino, pogled s podgorskega hriba na goriško ravan, Škocijan na Krasu, moderne čebelnjake in ribiče v oglejskih lagunah. List izhaja v Palermu na Siciliji.

Italijanska trgovska bilanca izkazuje za dobo julij-november 1921 za 1,594.306.796 L več uvoza kakor izvoza. V ravno telet petih mesecih 1. 1920 pa znaša razlika med uvozom in izvozom 5,595.917.434; uvoz je torej znatno padel, kar je za trgovska bilanca dobro.

Veliko trgovsko pristanišče v Jugoslaviji. — Genovski »Corriere Mercantile« poroča, da je neki angleško-amerikanski konzorcij opionudil jugoslovanski vladi 200 milijonov dinarjev v svrhu zgradbe delne železniške orte, ki bi vezala Beograd z enim pristaniščem Jadranskega morja in v svrhu zgradbe tega pristanišča. V poštev prihaja pet pristanišč, v prvi vrsti Split in Gruž pri Dubrovniku. Gradbeni stroški se predvidevajo do pet milijard. K stroškom bi prispevala tudi Češkoslovaška, ker bi del njenega izvoza šel po tej poti. Kaj pa Trst? Svoj čas se je pisalo, da bo Trst edino pristanišče za to slovansko republiko.

Kostolomnica (suhač) pri kravah.**Prah za krave BOVIN **

Preizkušeni prah proti kostolomnici (sušcu), za uzbujanje teka, za poboljšanje mleka i. t. d. Ako pridenemo ta prah vsak dan pri napajanju ostanejo krave bolj zdrave in se jih v splošnem obvaruje mnogih bolezni, ki bi se utegnile pojaviti vsled slabe prehrane.

Pri vsakem napoju se prida 1—2 žlici praha. Dobi se v lekarni **Dr. R. Stan-gera v Lovrani (Istra)**. Zavoj 1 kg stane 6 lir! 4 1/2 kg po pošti 30 lir.

Katoliško Tiskovno

:-: :-: **Društvo** :-: :-:

vpisana za druga z omejenim jamstvom

 v G O R I C I

priporoča vsem zadrugam
in zadrugarjem svojo :-:

Knjigarno v Gorici

Via Carducci 2 (v Montovi hiši)

Prodaja na drobno in na
debelo pisarniške in šolske
potrebščine, tiskovine za
občinske in druge urade.

Naročite MLADIKO, edini naš družinski leposlovni list!